

DOLENJSKI LIST

Glasilno Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Stev. 8 (362)

Leto VIII.

NOVO MESTO, 21. FEBRUARJA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Casopisno-saložniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Z 11. REDNE SEJE OBEH ZBOROV OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

Za mladino - našo bodočnost

Številni problemi, pa malo razpravljanja ljudskih odbornikov

Enajsta redna skupna seja obeh zborov OLO Novo mesto 15. februarja letos je bila namenjena šolstvu, ljudski prosveti in telesni vzgoji v okraju. Izbrana preročila svetov za šolstvo, za pravečo in kulturno ter sveta za telesno vzgojo so dobili odborniki že pred sejo, tako da so se lahko pripravili na razpravo. Zraven tega so predsedniki svetov še na seji prebrali izvirne in poročila. Navzlic temu je bila razprava odbornikov majhna.

Pregledno poročilo predsednice sveta za šolstvo prof. Eme Musarjeve je pokazalo, da imamo v okraju v osnovnih šolah 10.417 otrok, od teh 5.396 dečkov in 5.021 deklice. Obisk se je zadnje leto popravil in je okrajno povprečje 94 odstotkov. Pod tem povprečjem je obisk v Jelševcu, kjer je dosežen samo z 79 odstotki, na Trebelnem 83 odstotkov, in v Šmarjeških toplicah 85 odstotkov in v Grčevju 89 odstotkov. Povprečni učni uspeh v okraju za prvo polletje je 73 odstotkov. Najslabši učni uspeh (54,7 odstotkov) je bil dosežen v Jelševcu, najboljši pa v Novem mestu (80 odstotkov).

Manjka nam šol, kadra in opreme

Od 92 osnovnih šol jih ima le 69 lastne stavbe, pa še teh je večina v slabem stanju. 23 šol pa je v tujih prostorih. Primanjkuje opreme, primanjkuje tudi učnih moči. Prosvetni delavci beže iz posameznih šol, ker nimajo najosnovnejših pogojev za življenje. V Suhji krajini je v neki vasi mlada učiteljica zastopila iskala stanovanje. Ni ga mogla dobiti. Takoj za tem pa je z vlakom dobil kaplan in to pri članu šolskega odbora. Skratka, problemov v šolstvu je toliko, da jih vseh gotovo ne bomo rešili še do leto. So pa med njimi tudi taki,

potreben tudi v drugih občinah. Prav tako bi bilo treba organizirati krajše tečaje za dramatik. Prav učitelji na podeželju so tisti, na katerih leži poleg ostalega še kulturno-prosvetno delo, zato jim je treba dati osnovno znanje tudi za to panogo dela na vasi. Novomeška občina je proračune za šole prenesla na šolske odbore, da bodo tako imeli večjo materialno podlago za delo. Priporočil je, naj bi tako napravili tudi v drugih občinah.

Marijan Skrbinek je načel problematiko šolstva v občini Črnomlju. Vprašanje prostorov za šole je izredno kritično na Vinici, v Dragatušu pa so prav tako že vsa leta po vojni brez šolske stavbe. Vprašanje šolskih prostorov je tudi drugod.

Kritična je ukinitev internata v Metliki brez vednosti sveta za šolstvo. Po njegovem je treba odnos do šolstva sploh izboljšati, hitreje prenašati pristojnosti glede šolstva na občinske ljudske odbore.

Velt. Vdomeček je razpravljal predvsem o slabih učnih uspehih na treh manjših šolah v občini Mokronog, to je na šoli v Jelševcu, Klenovku in Trebelnem. Glavni vzrok je slab obisk, vzrok za slab obisk pa je odnosi staršev do šole. Svet za šolstvo pri ObLO je takoj, ko so bili znani učni uspehi prvega polletja, razpravljal o tem. Ugotovil je, da je nepravilna odnosi staršev do šole in šolanja otrok predvsem tem, ker so starši sami zelo malo hodili v šolo in zato ne

čutiljo potrebe, da bi se njihovi otroci šolali več. Na teh šolah je tudi zelo mlad učni kader, prav tako so pogoji za pouk zlasti v Jelševcu in tudi Klenovniku izredno težki. Svet za šolstvo bo poskrbel, da se bo obisk šole izboljšal in da bodo tudi učni uspehi v bodoče boljše.

Niko Belopavlič je svaščal očitek, da za potrebe šolstva dosedaj ni bilo dovolj razumevanja, saj smo za šolstvo dali velika sredstva. Potrebe so res še vedno zelo velike, treba pa je upoštevati naše gospodarske možnosti. Mnogo bi se dalo napraviti tudi ceneje, mnogo z boljšim sodelovanjem in boljšo organizacijo dela. Tako je znano, da na podeželju zelo pri-

Dan za dnevom, teden za tednom se oglašja tudi na vašem domu pismošča; naj bo sonce, sneg ali dež, vedno je neutrudno na nogah, da bi bila pošta čimprej v vaših rokah. Naj se danes javno zahvalimo vsem pismoščašem na Dolenjskem za ves trud, ki ga imajo v svojem naporu delu, zlasti pa še za redno dostavljanje našega tednika!

Človekoljubna dolžnost

Odprta je krvodajalska postaja v Novem mestu — podari tudi ti nekaj svoje krvi!

Poročali smo že, da je kolektiv. Splošne bolnišnice v Novem mestu zadnje tedne uredil v spodnjih, lepo preurejenih prostorih kirurško-ginekološkega oddelka transfuzijsko postajo, prvo krvodajalsko ustanovo na Dolenjskem. V sredo 13. februarja so postajo uradno odprli. Pomembne slovesnosti so se udeležili poleg ravnateljice bolnišnice dr. Slavka Perka in zdravnikov raznih bolnišničnih oddelkov tudi predsednik OLO Franc Pirkovič, zvezni ljudski poslanec Avgust Jazbinšek, direktorica Zavoda za transfuzijo v Ljubljani dr. Sonja Soldat, okrožni javni tožilec Leon Perhavec, predsednik okrožnega sodišča Stefan Simončič, direktor okr. zavoda za soc. zavarovanje Miha Pečrva, predsednik okrajnega sodišča Milan Regvat, direktor Zdravstvenega doma Novo mesto dr. Adolf Špiler, predsednik okrajnega sindikalnega sveta Jože Plavec, član upravnega odbora bolnišnice dr. Ludvik Golež, načelnik tajništva za zdravstvo in soc. varstvo pri OLO Martina Petrič, član sveta za zdravstvo

OLO Rudi Hrvatin, direktor Industrije obutve Janez Kovanek, uslužbenec bolnišnice Niko

Popovčič in urednika Dolenjskega lista. Po ogledu prostorov transfuzijske postaje je večina navzočih gostov dala kri za potrebe novomeške bolnišnice. Transfuzijska postaja bo poslovala vsako sredo do poldne. Od delovnih ljudi Novoga mesta, okolice in ostalih dolenskih krajev pričakuje dober odziv, saj je Zavod za transfuzijo krvi iz Ljubljane že na lanskih krvodajalskih akcijah v našem okraju ugotovil izredno vneto pripravljenost in poštvovalnost naših ljudi, da pomagajo bolnikom in ponesrečencem, porodnicam in ostalim pacientom v zdravju krvi. Transfuzijska postaja bo skupno z Rdečim križem orga-

nizirala oddajanje krvi po delovnih kolektivih, ostale krvodajalce pa bo posebej povabila k plemenitemu dajanju krvi prek organizacij RK in z objavi v našem tedniku.

Korak naprej

Znano je, da so odvisni večji ali manjši uspehi našega družbenega upravljanja predvsem od prizadevanj ljudi, ki delajo v organih tega upravljanja, v svetih okrajnega ljudskega odbora in občinskih ljudskih odborov, v številnih komisijah, upravnih in raznih drugih odborih. Družbeno upravljanje krepi našo socialistično čvrstost, da na tej podlagi krepimo našo ekonomiko in z njo našo neodvisnost in obrambno sposobnost, s tem pa tudi omogočamo aktivnejšo mirolovno udeleževanje v zunanem svetu, kot je poudaril na eni izmed sej Glavnega odbora SZDL Slovenije tovariša Miha Marinko. Utrjevanju in razvijanju naših oblik družbenega upravljanja smo posvetili zadnja leta nemalo truda in skrbi. Spoznali smo na neštetih primerih kako dragocen je pomen našega demokratičnega upravljanja v razvijanju družbene zavesti in uveljavljanju socialističnih odnosov. Iz začetnih težav in pomanjivosti rastejo uspehi družbenega upravljanja tudi v našem okraju. Razmah dela OLO in občinskih ljudskih odborov kaže zlasti od uveljavljanja novega komunalnega sistema

dalje, da se čedalje več ljudi zaveda stare resnice, da je napredek nerazvit Dolenjske v marsičem odvisen od nas samih, od našega vztrajnega, načrtnega in dobro premišljenega dela. K uspehom, doseženim v zadnjem poldrugi letu, so prav gotovo precej doprinesli člani številnih okrajnih in občinskih svetov, v katerih dela v okraju 874 tovarišev in tovarišic, medtem ko je v 133 krajevnih odborih že 833 volivcev. Navzlic pomoči OLO in ObLO, kot tudi sodelovanju političnih organov, pri utrjevanju občinskih organov, se nekateri odbori in sveti le še niso premaknili čez začetne uspehe. Da bi take pomanjivosti odpravili, je okrajni ljudski odbor pred kratkim svaščal vsem občinskim ljudskim odborom, naj s pomočjo organizacij Socialistične zveze in s sodelovanjem ostalih družbenih organizacij pripravi štev zagotove, da bo sestav novih svetov boljši, OLO je poleg tega povabil vodstva vseh množičnih organizacij in družtev v okraju, da za posamezne okrajne svete predložijo svoje predstavnike-kandidate, iz vrst katerih bo OLO na eni izmed svojih prihodnjih sej izvolil člane bodočih svetov,

medtem ko je doslej člane vseh svetov imenoval sam. Za nadaljnje razvijanje in po-glavljanje družbenega upravljanja je ta korak nedvomno zelo važen. Znova dotoga pomen družbenih organizacij in še bolj utrjuje ljudsko oblast, hkrati pa nalaga vsem državljanom odgovorno dolžnost, da v okviru organizacij in družtev predlagajo v svete take ljudi, katerim lahko zapujajo razvoj posameznih področij našega družbenega življenja. V Zuzemberku n. pr. so se te naloge lotili zelo vestno; še več tednov razpravljajo na vseh predvolilnih sestankih SZDL tudi o kandidaturi, ki naj bi prišli v nove svete pri ObLO. V nekaterih občinah so to dolžnost odprnili in brez sodelovanja organizacij predlagali OLO, katere državljane kandidirajo v nove svete okrajnega ljudskega odbora. Okrajni ljudski odbor bo take predloge srevda zavrnil, nikakor ni vseeno, kdo naj predstavlja interese družbenih organizacij in njihovih članov v okrajnih in občinskih svetih. Zato naj organizacije in društva te dni sama poskrbe, da bodo ObLO njihove dobro pretehtane nasvete upoštevali. Tg.

S slavlja v Črnomlju

V zelenju, zastavah in cvetju je v nedeljo 17. 2. Črnomelj proslavil obletnico I. zasedanja SNOS — svoj občinski praznik. Po jutranji budnici domače gošče je bil dopoldne na trgu promenade koncert, naskar je bilo glavno svažje v okrašenih dvorani Prosvetnega doma. Ljudje so poslušali potek zborovanja tudi na ozvočenih ulicah, v dvorani je pa začel slovesnost predsednik ObLO Janez Zunič, ki se je spomnil dogodkov pred 13 leti, ko je v mestu prvič zasedal prvi slovenski parlament. Za njim je govoril zvezni ljudski poslanec Tone Fajfar o glavni zunanji in notranji politični dogodkih, o gospodarstvu v državi in posebej v občini ter okraju. Zvezni ljudski poslanec Janez Hribar je nato razvil črnomljski organizaciji Zveze borcev prapor, darilo Glavnega odbora ZB NOV Slovenije. Za visoko priznanje in darilo se je zahvalil predsednik obč. odbora ZB Franc

Članstvu SZDL občine Novo mesto!

Po sklepu seje občinskega odbora SZDL Novo mesto bodo v nedeljo 24. februarja na področju občine Novo mesto volitve odborov vseh vaških in terenskih organizacij Socialistične zveze.

V predvolilnih pripravah je aktivna politična razgibanost zajela vrste številnega članstva SZDL. Na novo se je vključilo v organizacijo precejšnje število članov, zlasti iz vrst mladine in kmečkega prebivalstva. Razpravljanje o naši zunanji politiki, o problemih našega gospodarskega razvoja in komunalni graditvi, je pokazalo, da članstvo SZDL enotno sprejema in podpira delo našega državnega vodstva kot politiko, ki je v interesu vsega delovnega ljudstva Jugoslavije. Razpravljanje o gospodarskem razvoju in družbenem upravljanju na področju občine Novo mesto pa je pokazalo precejšnje uspehe, ki smo jih dosegli v zadnjem času. Pokazalo je, da članstvo SZDL aktivno sodeluje na vseh področjih življenja in odloča o razvoju občine.

Ugotovimo pa lahko, da je še vedno mnogo državljanov, ki niso v vrstah SZDL. Vse te vabimo in pozivamo, da se vključijo v članstvo SZDL in s tem pomnožijo vrste politične organizacije, katere cilj je, da na tradiciji NOB zgradi lepšo bodočnost delovnega ljudstva Jugoslavije — socializem.

Na številnih sestankih je članstvo SZDL izbralo in predlagalo kandidate za bodoče odbore osnovnih organizacij. Izbralo je delavne člane, od katerih pričakuje, da bodo s svojim delom pokazali, da so vredni zaupanja, ki jim je bilo dano. Od vsega članstva je pa odvisno ali bodo zbrani res najboljši. Zato pozivamo vse člane SZDL, da se v nedeljo, 24. februarja udeležijo volitev. S tem bomo tudi na zunanji pokazali svojo pripadnost ciljem in programu SZDL. Z udeležbo na volitvah bomo pokazali, da smo za načela, ki jih naše vodstvo izvaja v zunanji politiki, to je za enakopravne odnose velikih in malih narodov proti delitvi sveta na bloke in za ureditev miru v svetu.

da hočemo še naprej krepiti načela našega gospodarskega razvoja s samoupravo delovnih kolektivov po delavskih sveti in za borbo za dvig življenjske ravni delovnega ljudstva,

da osvajamo na področju komunalnega sistema načela družbenega upravljanja in neposredne kontrole in odločanja vseh volivcev,

da hočemo na področju našega kmetijstva nadaljnji razvoj v okviru kmetijskih zadrug, katerih cilj je združevanje kmetov in dvig produktivnosti našega kmetijstva.

Geslo vseh članov SZDL občine Novo mesto 24. februarja naj bo: »Vsi bomo glasovali za nova vodstva osnovnih organizacij SZDL!«

OBČINSKI ODBOR SZDL NOVO MESTO

S seje plenuma okrajnega komiteja ZKS

12. februarja je bila v Novem mestu seja plenuma okrajnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Na tej seji so obravnavali metodo dela okrajnega komiteja in občinskih, s posebnim poudarkom na delu z mladino. Seji je prisostvovala tudi organizacijski sekretar Centralnega komiteja ZKS tovariša Vlada Tomšič, ki je dala več koristnih napotkov za bodoče celo.

VREME

ZA ČAS OD 22. FEBRUARJA DO 3. MARCHA

Do konca februarja nestalno, s pogostimi padavinami, sneg deloma do nižin. Najmočnejše padavine v začetku prihodnjega tedna; hkrati se bo tudi močno ohladilo in snežilo tudi v nižinah.

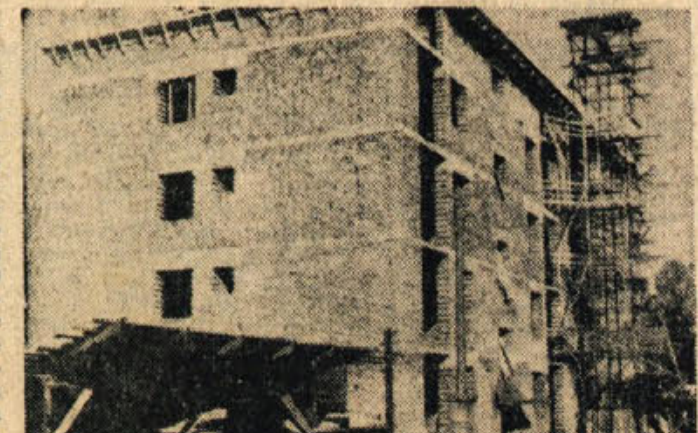
V začetku marca izboljšanje vremena, vendar hladno in pomeč mrazlo.

(Napoved priredil V. M.)

Stanovanja, stanovanja...

Eden izmed osnovnih problemov Novega mesta, ki posebno izstopa lani in letos, je gradnja novih stanovanj. Medtem ko je imelo mesto pred vojno 4015 prebivalcev, jih ima zdaj 7133. Med 1502 stanovanji, ki jih mesto danes ima, jih 132 za stanovanja ni primernih, ker so vlažna, zatohla in zdravju škodljiva; za rešitev najnujnejših problemov bi mesto moralo imeti vsaj 1961 stanovanj. Novo mesto potrebuje torej skoraj 600 stanovanj (prošen je pa vloženih 327 obnovenih in 310 neobnovenih). O tem, kako in kdaj graditi, so poročali pred kratkim odborniki ObLO volivcem novomeških terenov. Zanimanje za zadnje zbere volivcev je bilo zategadelj prav veliko.

Kaj poveča vložene prošnje pri stanovanjskem uradu v Novem mestu? Da bi takoj potrebovali 327 stanovanj, od teh 153 stanovanj za delavce in uslužbence iz podjetij, 79 za uslužbence ustanov, 39 za pripadnike JLA, 14 za upokojeince, 9 za invalide, 9 za upokojene oficirje in 24 za privatnike. Vsako leto bi moralo mesto zgraditi vsaj 80 novih stanovanj, da bi v 10 letih rešili stanovanjski problem v glavnem (upoštevajoč družinske prirastke in dod. ne potrebe, ki jih prinaša gospodarski razvoj, seveda pa tudi računajoč z odpravo sedanjih kmetnih stanovanj). Za to pa bi potrebovali pri sedanjih gradbenih stroških na leto 175 milijonov dinarjev. Če bi popolnoma uresničili vse realne možno-

24-stanovanjski blok v Kandiji bo, kakor zdaj vse kaže, vseljiv v avgustu. Potrebe v mestu so tako velike, da bi 10 takih blokov lahko takoj zasedli najnujnejši prošnje, pa še ne bi rešili težkih razmer, v katerih živijo mnogi naši ljudje.

sti za finansiranje stanovanjske izgradnje, lahko zberemo v mestu na leto le 135 milijonov dinarjev, kar bi zadostovalo za 64 novih stanovanj, medtem ko smo doslej dosegli le po 30 novih stanovanj na leto.

O teh vprašanjih (o njih bomo podrobneje še poročali, kakor tudi o problemih novomeškega vodovoda), o komunalni problematiki mesta, o elektrifikaciji-

skih in asanacijskih delih v okolici mesta, o stanju vodovoda, cest in o načrtih glede nadaljnje rekonstrukcije vodovoda je na zborih volivcev tekla beseda. Reči je treba, da so novomeški volivci pokazali za zgočo problematiko svojega mesta precej razumevanja. Dali so precej predlogov in pobud, ki zadevajo tako delo občinskega ljudskega odbora in njegovih organov, delovne kolektive v mestu in skratka celotno družbeno življenje središča občine. Pokazalo se je, da aktualni, peči problemi ljudi zanimajo, da radi sodelujejo in tudi pomagajo svoji občini pri reševanju teh težkih vprašanj. V Novem mestu je zdaj že skoraj vsem jasno, da samo s praznim nerganjem ne moremo nikamor, da je treba ljudskemu odboru z delom in s stvarnimi nasveti pomagati in sodelovati pri vsem, kar danes ustvarjamo. To voljo je bilo na zadnjih zborih zelo dobro čutiti, čeprav ponekod še vedno volivci niso mogli tudi čez mnoge malenkosti, ki bi lahko odpadle, če bi jih organi občinskega ljudskega odbora medtem že samoiniciativno rešili.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Se ena pekarna v Novem mestu

S 1. marcem bo pričela obratovati v Novem mestu še ena pekarna. Podjetje »Pekarija« je obnovilo bivšo Vovkovo pekarnico na cesti hercegovskih vojakov, ki je poselil občinski ljudski odbor, so prostore bivše pekarnice povsem prenovili, postavili novo peč in uredili vse ostalo, da bo pekarna lahko pričela obratovati prvega marca.

Novo pekarno bo razbremenila glavno pekarno, ki je sedaj več kot preobremenjena, saj pečejo v njej kruh noč in dan, in so še komaj napelili dovolj kruha za vse mesto. Če bi v njej nastale večje okvare, bi mesto ostalo brez kruha. Iz novega obrata, ki bo imel zmogljivost okoli 500 kg kruha in do 2000 kosov peciva, bodo oskrbovali s kruhom in pecivom predvsem Braljin in Kolonijo, sprejemali bodo pa v peko tudi pečenice, torte. Peč je urejena na kurjavo s drveni in če drži trditve nekaterih, da je kruh iz take peči boljši kot iz parne, bo odjemalcev kruha ustrezno tudi po tej plati. Delovni čas za to pekarno bo podjeje objavilo naknadno.

Kako si uredim kmetijo

PRAVILNO KMETOVATI JE MNOGO TEŽE, KOT OPRAVLJATI KATEROKOLI OBRAT

Morali se bomo sprijazniti tudi s tem, da bo treba vedno bolj delati s svinčnikom v roki, tudi kadar gre za na videz najpreprostejšo stvar, t. j. za določanje količine gnojila, ki ga moramo pridelati. Te stvari pa nikakor ne smemo prepustiti naključju, to je, da se zadovoljimo s količino gnojila, ki ga pridelamo, ne da bi vedeli koliko moramo pridelati. O tem bomo še spregovorili, ko bomo doleteli kolobar za naše posestvo.

Važno je še, da nekoliko s številkami pokažemo kakšno živino moramo rediti. Vsaka žival porabi najprej del hranilnih snovi v krmi, da se preživlja; šele kar preostane čez to, gre v mleko, mast, meso itd., to je za proizvodnjo. Od prvega dela krme, od vzdrževalne krme, nimamo nobene koristi. Potreba po vzdrževalni krmi je vedno več ali manj enaka. Tako na primer krava, ki dobi različne količine seno in druge krme, porabi za vzdrževanje vedno enako količino krme, za proizvodnjo pa različne količine, na primer: dnevni obrok 10 kg ali 12, 14 oziroma 16 kg, od tega pa gre: za vzdržno krmo v vsakem primeru 7 kilogramov, za proizvodnjo pa 3, 5, 7 oziroma 9 kilogramov krme.

Če količino humusa v zemlji. Pri tem si moramo pomagati drugace. Zemlji moramo dati čimveč organske snovi na kak drug način. Z rastlinami, ki smo jih sejali našli zato, da jih bomo podkopali in podorali, lahko t. j. znatno obogatimo s sprsteno. Temu načinu gnojenja so včasih rekli zeleno gnojenje, ker se zelene rastline podkoplje ali podorje. (V resnici smo besedi prevzeli iz nemščine Gründüngung). Danes splošno uporabljamo za tako gnojenje besedo podor. Podor nam količino humusa poveča zelo hitro, izboljša zemljo in dobro vpliva zlasti na okopavne, ki rodijo celo bolj kot tam, kjer gnoje s hlevskim gnojem. Za podor sejemo predvsem rast-

line, ki dajejo velike količine organskih snovi in imajo globoke korenine in veliko dušika. Najprimernejša je pri nas rdeča detelja. Primerne pa so še grašča in žita, oljna repca, ajda itd. Kaj naj sejemo, lahko zvezo v knjigi prof. ing. Sadržarja »Stročnice«. Posevke za podor lahko sejemo kot glavni posevek ali pa kot strnišni. Podorine dajo na 1 ha približno toliko sprstene kot 200 stovov hlevskega gnojila. V lanskim novembrski številki »Sadjarstva«, vinarstva in vrtnarstva so objavljena poučne številke. Po vedno nam, da lahko dobro gospodarimo tudi tedaj, če nismo še dosegli zadovoljivega stanja živine na posestvu, izkoristimo pa podor.

KOLIČINA MLEKA, MESA I.TD. JE ODVISNA OD TISTE KRME, KI JO ŽIVAL DOBI NAD VZDRŽEVALNO

Imeti moramo seveda tudi žival, ki krmo dobro izkoristi. Če računamo, da potrebujemo za kravo 2,80 kilogramov škrobne vrednosti za vzdrževanje in 0,25 kilograma škrobne vrednosti za en liter mleka, nam račun pokaže zelo zanimivo kalkulacijo:

letno	1000 l	2000 l	3000 l
molznicna vzdrževalna krma kg šv	1020	1020	1020
proizvodna krma kg šv	250	500	750
Skupno kg šv	1270	1520	1770

vse računano v škrobni vrednosti (torej z enoto, s katero med seboj primerjamo vrednost krme).

(Pridatje: Pomenki o krmiljenju. Knjigo lahko dobiš v zadrugi, napisala sta jo ing. Elset in ing. Ferčec). Če račun razvijemo naprej, vidimo, da žival, ki ima slabe proizvodne lastnosti, porabi veliko več krme za proizvodnjo.

Tako moramo dati v teh primerih za 1000, 2000 oziroma 3000 litrov mleka 1270, 1520 oziroma 1770 kg škrobne vrednosti, oziroma za liter 1,27 kg, 0,75 oziroma 0,54 kilograma škrobne vrednosti.

Torej porabi krava s 3000 litrov mleka pol manj krme, da proizvede en liter mleka, kot krava s 1000 litrov mleka.

Iz tega se moramo naučiti to, da spada v hlev le visoko proizvodna živina, za katero potrebujemo na glavo sicer nekaj več krme, da pa zato za vsak kilogram več mleka, masti, mesa i.td. Živina mora proizvajati predvsem meso, mleko, maščobo, jajca i.td. Količino gnojila pa uredimo s prehrano in nastiljem. Kdor tako ne bo znal izračunati potreb po gnoju in živini, naj stremi za tem, da bo imel 1 odraslo govodo na hektar obdelovalne zemlje, ki bo dajala najmanj

2400 litrov mleka. Mnogo kmečkih gospodarstev, ki so med vojno bila zanemarjena, ker na njih ni bilo moč gojiti pravilno gospodariti, se danes čuti težave; njive nočejo in nočejo roditi. To opažamo tudi na državnih posevstvih, kjer navadno gnoje le s hlevskim gnojem, ta pa zelo težko pove-

DRUŽBENO UPRAVLJANJE SE RAZRAŠČA

O dobrih straneh dejavnosti kmetijskih občin skoraj da ne slišimo, in vendar je bilo tudi v tej smeri mnogo napravljenega. 28. januarja je bila seja ObLO, ki jo je pripravilo 120 ljudi. Statut namreč predvideva enkrat letno poročilo predsednikov svetov. Tajnik ObLO je zadnje sejo takole pripravil: Najprej je imel sestanek z uslužbenci, nato je sklical celoten kolegij, nakar so enajst dni zapored zasedali posamezni sveti. Vsi tri sveti so bili sklepni, ker je prihajalo na seje večina članov. Za posamezne točke, ki

so bile na dnevnem redu seje, so bile izvoljene posebne odborniške komisije. Ko je bila končno sklicana seja ObLO, je občinski odbor samo poročal, odbor pa potrdil. Tako je pri pripravah na sejo sodelovalo nad 120 ljudi in vsa problematika temeljito pretrpela. Pregledali so celotno dejavnost posameznih svetov, pohvalili nekatero pobude in aktivnosti, kritizirali razne pomanjkljivosti in dajali konstruktivne napotke za bodoče delo. Ljudsko upravljanje se torej tudi v Kostanjevici široko razrašča.

Spremembe na okrožnem sodišču

Prejšnji teden se je poslovil od Novega mesta predsednik okrožnega sodišča dr. Marjan Pavlič, ki je odšel na novo službeno mesto v sekretariat za pravosodje v Ljubljani. V času svojega službovanja v našem mestu si je pridobil mnogo prijateljev in znanecv, posebno so ga poznali in cenili tovaršji in strelski organizaciji, saj je tov. Pavlič eden izmed reprezentantov slovenskega strelstva in organizator tega plemenitega športa na Dolenjskem. Novi predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu je postal Stefan Simončič, doslej pomočnik predsednika okrožnega sodišča v Mariboru.

Kulturna konvencija z Belgijo

V Bruslju je bila 5. februarja podpisana konvencija o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in Belgijo. Konvencija je podpisana za pet let, na njeni osnovi pa je omogočena zamenjava strokovnjakov ter kulturnih in znanstvenih delavcev med obema državama, kot tudi splošno medsebojno zbliznanje na področju kulture.

Kongres delavskih svetov

Odbor za pripravo prvega kongresa delavskih svetov je sklenil, da bo kongres v Beogradu od 25. do 27. junija 1937.

STANOVANJA, STANOVANJA...

(Prenos s 1. strani)

I. teren: gradimo najprej cenena in praktična stanovanja

80 volivcev je na zboru razpravljalo zlasti o stanovanjih. Baraka na Marofu dela mestu in okolici smatramo, zlasti se zaradi neurejenih odnosov med strankami, ki so v njej zmetane kakor sardine. Kar bomo gradili, naj bo praktično in ceneno, luksuzne gradnje si lahko privoščimo kasneje, ko bo življenjsko najmanj zahtevan ljudi ugoden. Pri dodeljevanju stanovanj ne bi smeli spet zapostaviti prosvetnih delavcev, saj so uslužbenci občine, ki naj z gradnjami skrbi predvsem za svoje nameščence. Tržnica naj bi počakala na račun hitrejša gradnje stanovanj. V osnovni kolji naj bi obnovili prihe (kopalnice) za vareniško in drugo mladino. Smihelski internat naj vpije po investicijah kot ureditev nove tržnice. Se o cestni razsvetljavi so se pomenili in predlagali izboljšanje, pa o čbnavi ceste pri kandijski bolnišnici in o najnem prehodu iz Berbove ceste k osnovni šoli. Bil so tudi za to, da se uvede 5 odstotni pribitek na alkoholne pijače, ki naj gre v prid mlečnim kuhinjam na šolah. In še: načrte o novi tržnici naj bi dobili na vpogled vsi volivci, morda z njihovim javnim razstavljanjem v kakani izložbi.

mi. Upokojenci ponovno predlagajo zidavo stanovanjskega bloka za upokojence, saj bi marsikdo rad šel v manjša stanovanja kot ga ima zdaj in kot bi jih potrebovali ševčevizacija družine, toda ne more nikamor. Drugi o smeteh in neredu, ki vlada zdaj glede tega, so se pomenili na II. terenu in o prekomerni potrošnji vode.

Vodovod, ceste, stanovanja — v ospredju zanimanja IV. terena

Da se porabi v mestu preveč vode v nekoristne namene, o tem so govorili volivci četrtega terena, pa še o cestnem omrežju na Grmu, o nadzidavi hotela v Kandiji, kjer so bili »za« in »proti« (je pa najpo potrebnosti, o nepravilnem razdeljevanju stanovanj, ureditvi prostora pred blok, gradnji šol in povečavi internata v Smihelu. Tudi tu so žene predlagale, da bi kazalo pripraviti prostor za otroško menzo oziroma menzo zaprtega tipa, ki bi hrano samo oddajala družinam, da je nosijo domov. (Čprav morda trenutno res ni takega prostora, bo o tem vendarle treba razmisliti, saj smo v mestu to vprašanje ponovno zasledili — čutimo, da je pereče. Govorili vnaprej o rentabilnosti take menze je naprečno; bolj priporočljivo bo, pomagati društvu za napredek gospodinjstva) — Tu so se zboru udeležili 104 volivci.

Kritika vedno manjših skladov za prosto razpolaganje

63 volivcev terena Braljin, Cegelnica, Mala Bučna vas in posamezna občujna je med drugim kritično ocenilo uredbe, ki čedalje bolj krepjo podjetjem sklade za prosto razpolaganje. Iz teh sredstev naj bi se dovolila podjetij večja udeležba za gradnjo stanovanj. Stanovanjska komisija naj vsekakor upošteva, da bodo borci NOB dobili stanovanja, saj nekateri še vedno živijo v bednih prebivaliških. Kritizirali so tudi počasno obračanje delavcev Komunalne uprave in včasih malomarno opravljeno delo. Tudi starih mer na trgu so se dotaknili in predlagali preselitev »Odpada« na primernejše mesto. Predlagali so zopet postavitev postnega nabiralnika za Braljin (malen-

kost, ki pa vendarle ni malenkost), željo pa tudi, da jih občinski ljudski odbor na vsakem zboru obvesti, kaj se je in kaj se ne naredilo, kar so predlagali. Pravilno.

V Zablj vasi in na III. terenu so zbor volivcev in predvolilna zborovanja Socialistične zveze nekako združili, češ da ne kaže ljudi dvakrat sklicevati. Verjetno pa bi ljudje prišli na oboje sestanka, če bi bila sklica posebej, saj je toliko gradiva, ki ga mora obdelati tako zbor volivcev kot članstvo Socialistične zveze (kot se je to pokazalo na vseh drugih terenih). Zanimanja za mestna gospodarska in zlasti še za komunalna vprašanja je bilo tudi tu precej; potrebno je razpravljanje na ostalih terenih.

Milan Regvat, predsednik okrajnega sodišča v Novem mestu:

Pregled dela okrajnega sodišča

Predlogi so bili v pretežni meri utemeljeni, saj je šlo za zvišanje preživetnih, določene do leta 1930, ki je znašala med 300 in 1.000 din mesečno. Sodišče si je prizadevalo, da je določilo primerno in za obremenjena zmogljivo preživetno, upoštevajoč premoženstvo in pridobitve razmere obeh staršev. Borba za zemljo je povzročala trdovratne pravde predvsem med ljudstvom iz takih krajev, kjer je svet kraški. Pri tem ni šlo za večje kompleksne zemljišča, marveč za manjše površine, celo za nekaj desetnih kv. metrov. Česti so bili spori zaradi poseka dreves na meji gozdnih parcel. Vprašanja zanesljivosti pritje je bil v civilnem pravnstvu tudi problem zveze. Navajam primer odškodniške tožbe zaradi posekanega drevesa. Na sodišču so priče izpovedale, da stoji drevo na toženčevem svetu na kraju samem pa je sodišče ugotovilo sorčno vidnih in nespornih mejnikov, da stoji drevo na zemljišču nasprotne stranke. Če bi sodišče ne izvedlo dokaza s krajevnim oledom, bi utegnilo izreči krivično sodbo. V pravnih zadevah kupovanja in prodaje premičnih so bile zelo dolgovazne živinske pravde jamstva vseh morebitnih lastnosti, zlasti zaradi mleka. Stanovanj-

ške pravde so bile pretežno iz razlogov čl. 60 točke 7 uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš, ko hišni lastnik, ki ne stanuje v svoji hiši, toži na odpoved. Nasprotno stranke se rade poravnajo in se pustijo tudi osoditi, ker dobro vedo, da je prihišna izruba sodne odločbe možna šele takrat, ko bo na razpolago drugo stanovanje. V letu 1936 je bilo vloženih mnogo tožb na preklic izročilnih pogodb v smislu novega zakona o dedovanju. Take tožbe povzročajo večje težave zaradi tega, ker sledi običajno po dokončani pravnici na razveljavitev pogodbe odškodniška pravda, ali pa pravda zaradi neopravičene obogatitve proti tožniku izročitelju, ki v pravnici uspe. Te komplikacije nastanejo zlasti v takih primerih, kjer so prevzemniki — toženci več let gospodarili na kmečkem posestvu, popravljali gospodarska poslopja, obnovili in nabavili nov inventar in zahtevali sedaj, da se jim to povrne. So primeri, ko izročitelja bližnji ali daljni svolci ali pa tudi druge osebe, prigorijo, da po več letih vložijo tožbo na razveljavitev izročilne pogodbe. Večini izročevalcev je v tako visoki starosti, da ne morejo več strano misliti in

na to vplivajo nanje druge osebe, da se spuščajo v pravdo, vendar ne v svojo korist, temveč v korist bližnjih svojcev ali drugih oseb, ki želijo priti tik pred smrtjo izročevalca do posestva, katerega je izročitelj pred več leti izročil. V mnogih primerih bi bila umestna tožba na izpolnitev pravic, ki jih imajo izročevalci po izročilnih pogodbah. Od uveljavitve novega zakona o dedovanju je sodišče doslej v enem primeru odločilo o preklicu izročilne pogodbe, mnogo tožb na kmetu — prevzemnika, na sredo brez otrok, ki kljub obetovanim obljubar nista dajala izročevalcu preživstva. Zoper njiju je bila skoz več let vodenja izruba, ker nista nikoli prostovoljno izpolnila svojih dolžnosti. V civilnih pravnih je bil družbeni sektor vedno zastopan po prava večih oseb ali pa po pooblaščenih, ki so bili s stvarjo seznanjeni. Nekateri tožbe, ki so bile vložene zoper socialistični sektor ali pa so jih sami vložili zastopniki družbenega sektorja, so se pokazale likvidne že na prvi obravnavi. Tako da bi jih bilo treba umakniti ali pa zahtevek, v kolikor so bile tožene, priznati oziroma se s morejo več strano misliti in

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED Gospodarski interesi

Po govorih, ki jih je bilo slišati v zadnjem času v japonskem parlamentu, je mogoče sklepati, da si nova japonska liberalna vlada želj čimprej in čimbolj temeljito urediti odnose s LR Kitajsko, predvsem trgovinske odnose. To seveda ne pomeni, da se odgovorni japonski državnik odrekajo zavezništvu z ZDA. Ob vsaki pomembnejši priložnosti izražajo svoje prijateljstvo do ameriškega velikana onkraj Tihega oceana. Brez ameriške pomoči japonsko gospodarstvo ne bi moglo obstati, toda se z izvozom v LR Kitajsko bi se lahko razvezelo.

Na zadnjem enajstem zasedanju Generalne skupščine OZN je bila Japonska sprejeta v Združene narode, ko je s Sovjetsko zvezo sklenila sporazum o prenehanju vojne stanja in si je tako zagotovila sovjetsko privolitev na spremem v članstvo OZN. Tako si je Japonska zagotovila mesto v tej svetovni organizaciji, ki je za LR Kitajsko še zmeraj zaprta, hkrati pa si je pridobila določeno svobodo akcije in možnost za uveljavljanje v svetovnem obsegu. To možnost je Japonska v kratkem času, kolikor je članica OZN, temeljito izkoristila. Predvsem je bilo čuti njen glas v zvezi s poskusi z vodikovimi bombami, ker je zaradi svojega zemljepisnega položaja najbolj občutljiva zaradi posledice teh poskusov.

Toda glavna skrb vsake japonske vlade mora biti in je skrb za surovine, za nemoteno delo industrije in prehrano, zakaj japonsko prebivalstvo je že doseglo tisto mejo, ki so jo že dolgo napovedovali in se je ball, — osemdeset milijonov. Zato pa večina japonskih politikov in industrijevci z zaupanjem in nekoliko s strahom v sru gleda čez Korejo in Rumeno morje na nekoč revnega in izkoriščanega soseda, ki se danes uradno imenuje LR Kitajsko. Nedavno je bil ta sosred predmet razprave na sestanku japonskih veleposlanikov iz azijskih držav in držav Tihega oceana. Sklenili so, da bi bilo treba začasn vzpostaviti odnose s Kitajsko na neuradni osnovi. Japonski socialisti so na to takoj odgovorili, da je to prevelika koncesija ameriški občutljivosti. Baje so pregovorili ministrskega predsednika, da ni v interesu Japonske, če ta ostane atomsko oporišče za ameriške oborožene sile. Socialisti bodo čez nekaj tednov poslali delegacijo dobre volje na Kitajsko, kar je v skladu z vedno bolj neodvisno zunanjo politiko Japonske, ki se izraža v naraščajoči trgovinski zamenjavi s Kitajsko in v vse večjem političnem turizmu na obeh straneh. Lani je obiskalo LR Kitajsko okrog 60 japonskih organizacij in več kot 1200 posameznikov.

Poldrugi milijon ljudi je lani decembra obiskalo veleposejem japonskega potrosnega blaga v Sanghaju, ki je bil odprti 26 dni. Približno isto število ljudi ga je bilo obiskalo v Pekingu dva meseca poprej. Takrat je »Zen Min Zi Bao« pozdravil velesjem, a je obžaloval, da trgovina z Japonsko še ni normalizirana. »Japonska vlada pod pritiskom ZDA izvaja politiko trgovinske embarga proti naši državi, tako da Japonska ne more izvažati na Kitajsko številnih industrijskih proizvodov, ki bi jih Kitajska rada kupovala od Japonske in jih Japonska lahko prodaja...«

Japonski zunanjetrgovinski strokovnjaki so precej natanko izračunali, kaj vse potrebuje Kitajsko za svoj petletni plan. Tam se jim odpira trdno in zanesljivo tržišče. Vedo pa, da ne smejo preveč izgubljati časa, ker jim utegnejo tržičke zasesti drugi interesi. Tega pa si Japonska ne more privoščiti. Šla bo najbrž po poti svojih gospodarskih interesov, zakaj tam, kjer se križajo gospodarski in politični interesi, zmaga vedno gospodarski.

Avstrijsko vrhovno sodišče je sprejelo odločbo, ki načelno odobrava uporabo slovenskega jezika pred sodiščem za sodne okraje na Gradščanskem, Korotškem in Stajerskem, kjer živi slovensko, hrvatsko ali mešano prebivalstvo. Po tem odloku imajo avstrijski državljani, ki pripadajo slovenski oziroma hrvatski narodnosti skupini, pravico govoriti pred sodiščem slovensko oziroma hrvatsko brez tolmača.

Izrael še vedno vtraja pri svojem stališču, da ne bo umaknil svojih čet iz Gaze in obale Akabskega zaliva klub šestim resolucijam Združenih narodov. Izraelci zahtevajo jamstva, da teh področjih ne bodo več upravljal Egipčani proti nim. Predsednik ZDA Eisenhower je ponovno poslal Izraelu poslanico, v kateri poziva Izrael, naj se umakne z okupiranih področij v skladu z resolucijami OZN.

Aližirski fronta narodno osvoboditve je sporočila, da je pripravljena uresničiti resolucijo političnega odbora OZN o Alžiru in začeti pogajanja s Francijo, da bi rešili alžirski spor na podlagi priznavanja neodvisnosti Alžira.

V Londonu pričakujejo, da bosta britanska kraljica Elizabeta in njen soprog vojvoda edinburški jeseni obiskali ZDA in Kanado. Uradno povabilo za obisk bodo poslali šele potem, ko se bosta predsednik ZDA Eisenhower in britanski ministrski predsednik Mcmillan sestala marca na Bermudih.

Jugoslovanski veleposlanik v Franciji dr. Aleš Bebler, ki je bil nedavno imenovan tudi za poslanika v Tuniziji, je prispev v Tunis. V terek je izročil predsedniku tuniške države Beju Laminu svoje poverilnice.

Pred začetkom zasedanja novega poljskega parlamenta, Sejma, je bil ustanovljen klub poslancev poljske združene delavske partije. Na sestanku kluba je sekretar partije Vladislav Gomulka opozoril na vlogo Sejma v novih razmerah, govori o nalogah kluba poslancev in označil poglavitne smerice za delo poslancev, članov poljske združene delavske partije v Sejmu.

Zastopnik Združenih narodov je izjavil, da so egiptovski delavci začeli dvigati vlačilec Edgar Bone iz prekopa. Potapljači bodo se te ladje najprej odstranili razstrelivo, nato pa bodo strokovnjaki ZN začeli dvigati ladjo.

»Ne pozabimo delovnih žena in njihovih potreb« — naroča II. teren

Tu je bilo na zboru 184 volivcev. Predlagali so, da naj bi manjša podjetja vlagala svoja sredstva v skupen stanovanjski sklad mesta, v stanovanjski komisiji naj bodo članice tudi žene, ki poznajo potrebe vseh družin. Občinski ljudski odbor naj bi pomagal, da se uredi v mestu pralnica s pralnim strojem; tako pomoč želijo predvsem zaposlene žene. Družine, kjer sta zaposlena mož in žena, bi pozdravile ustanovitve menze zaprtega tipa, ki bi izdajala hrano na dom. Vodilo bi jo društvo za napredek gospodinjstva samo s svojimi članica-

Skromnejše in ceneje! — predlagajo na terenu Iča vas-Brod

Tu je bilo na zboru 115 ljudi, več jih namreč ni šlo v Veselo, v gostilno. Predlog, da bi eden izmed bodočih blokov zrasel na tem terenu, ni napačen. V njegovem pritličju predlagajo ljudje ureditve manjše dvoranice, kjer bi se lahko odvijala družbeno življenje tega terena, ki ima približno 400 volivcev, pa nobenega prostora za sestanke, zborovanja in predavanja. Pri gradnji bloka bi pomagal vsaj prebivalci z delom, dvorana naj bi bila pa spomenik padlim borcem z vridano ploščo z imeni teh tovaršev. Da bi hitreje odpravili stanovanjsko situacijo predlaga terena Iča vas — Brod, naj se gradnje ceneje, toda praktična, skromnejša stanovanja.

Naročajte in berite DOLENJSKI LIST!

Za mladino - našo bodočnost

Do zadnje sobote so v novomeški občini vključili v SZDL že nad 2.000 novih članov

(Prenos s 1. strani)
manjkuje dobrih knjig, na Tajništvo za prosveto in kulturo pa imajo precej novih knjig, ki leže tu brez večjega haska, odnosno služijo samo manjšemu krogu bralcev. Del teh knjig naj bi dali podeželskim knjižnicam ali pa organizirali neke vrste potujočo knjižnico.

Lep napredek izvenšolskega izobraževanja

Poročilo sveta za prosveto in kulturo je prebral predsednik sveta Vlado Berce. Zlasti je letos razveseljevalo napredovalo izobraževanje kmetijske mladine v ziskih kmetijsko-gospodinj-skih nadaljevalnih šolah. Ten je v okraju 14, obiskuje jih pa 263 fantov in 249 deklet, to je skupno 512 mladih kmetijskih proizvajalcev. Na območju okraja deluje 5 Svobod, 44 prosvetnih društev in tri prosvetne sekcije. V okraju je 50 odrov, njihova oprema pa je zelo slaba. Prav tako imamo v okraju 338 različnih knjižnic, katere premo-je skupno 201.087 knjig. Med množično izobraževanje je treba šteti tudi številne tečaje in seminarje po kolektivih in organizacijah, katerih je tozimo zelo veliko.

O poročilu sveta za prosveto in kulturo je razpravljala Maja Vale ki ter navedel uspehe sedmih KGS v novomeški ob-
-

Obrotniški sejem v Zagrebu

V sklopu spomladanskega mednarodnega velesejama v Zagrebu bo od 13. do 22. aprila tretji obrtniški sejem. Za to velesejame se zanimajo številni razstavljalci iz vse države. Obrtniški sejem bo v prostorih kitajskega paviljona.

Na Mirni bostvo zgradili veliko sušilnico

Odbor in uprava kmetijske zadruge na Mirni se že lep čas neumorno trudita za dvig kmetijstva na našem področju. Pri- znaki moramo, da je napredek v delu zadruge viden in da se zato med kmeti pri nas zaupa- nje in sodelovanje s KZ čim dalje bolj utrjuje.

Ze nekaj časa se je odbor za- druge vneto ukvarjal s preko- ristično pobudo svojega upravnika, da bi se odločili in zgradili na Mirni, v neposredni bližini železniške postaje, moder- no sušilnico, ki bo izrednega pomena za razvoj kmetijstva ne samo na Mirni in okolici, ampak po vsej Dolenjski in verjetno bo njen vpliv segal še na širša področja naše dežele.

Zamisel je bila spočetka pre- cej skromna in bolj lokalnega pomena. Nameravali so zgraditi moderno sušilnico s 5 tonsko zmogljivostjo, v kateri bi su- šili poleg vsakovrstnega sadja, ki ga je v bližnji in daljni okoli- čini dovolj, tudi vse površne, kakor česen, čebulo, rdeči ko- renček, peteršilj, zeleno itd.. Pa tudi njivske pridelke, zlasti krompir, ki je ena glavnih njivskih kultur v naši krom- pirjevi deželi. Pa ne samo to! Naši gozdovi nam nudijo ogromne količine vsakovrstnih zdravilnih rastlin in smo to bo- gastvo doslej vse premalo izko- riščali, da ne omenjamo še pe- sebej gob, borovnic, drenulj in nešteti drugih gozdnih sa- dežev, ki jih na tisoče ton vsako leto propade v gozdu; vse to bi lahko posušili in predela- li v novi sušilnici. Skupnost bi imela lahko od tega velike ko- risti, posamezniki, zlasti re- verniški sloj, pa upoštevanja vred- ne dohodka. Razen tega je v naših krajih še mnogo nezko- riščene zemlje, ki bi jih lahko posadili z donosnimi kultu- ram, ki bi prilele v poštev za sušilnico.

Ko je bila ta zamisel poveda- na v odboru kmetijske zadruge na Mirni, jo je takoj osvojil, zavedajoč se velike koristi za našo skupnost in za naše kmetij- stvo še posebej. Obornitvi so jo nato razlagali našim kme- tom na dobro obiskanih predvo- lniških sestankih v vsake odbo-

ni. Navedel je tudi veliko za- nimanje za te šole, ki jih ob- skujejo tudi starejši fantje. Pred kratkim so organizirali poučni obisk veterinarske bolni- nice v Ljubljani in tovarne močnih krmil. Udeležilo se ga je 20 učencev teh šol in so bi- li z obiskom zelo zadovoljni, saj so videli veliko, kar jih je zanimalo. Ljudska posnaka- ing. Vilma Pirkovič je pouda- rila, da so KGS zelo koristna stvar, smo pa z njimi prav v novomeškem okraju pričeli do-

Za dom telesne kulture v Novem mestu

Da ne bi ostalo samo pri be- sedah in sklepih občnega zboru, je nova uprava Parizana na pr- vi seji z vsa resnostjo pretresla vprašanje gradnje lasnega tel- evadnega doma. Odborniki so bili mnenja, da je v Novem mestu potreben tak dom, ki bi nudil do- stojljive najširši panogam tel- evne vzgoje. Edini so si bili tudi v tem, da ga je treba postaviti v neposredni bližini že obstoječih telovadnih in športnih naprav. Zanj prikladen prostor je le nad letnim telovadiščem na levi strani ceste Na Loko, nekako tam, kjer je še do nedavna stajalo go- spodarsko postopje. Je pa še ne- kaj drugih razlogov, ki govorje za to, namreč bližina centra. Starši ne bodo imeli nobenih po- mislov, če bodo imeli otroci v tel- evadnici, če ta ne bo preveč od- daljena in če bo na ugodnem pro- storu. Prav tako je gotovo, da bi bilo tudi sicer na tem mestu po- trebno zgraditi garderobe in dr- uge prostore kot sestavni del vseh fizikalnih naprav, kar pa bo z gradnjo doma povsem odpo- dlo. Na tem mestu stojič dom bo možno koristiti v vsakem letnem času za vse vrste telesnih vaj, za prireditve in podobno. Če pa na- kadevno še možnost, da bi mogli ta dom koristiti tudi številni šol- ski oddelki in razredi za svojo šolsko vadbo, mislim, da smo na-

kaj pozno. V drugih okrajih delujejo take šole že več let.

Poročilo sveta za telesno vzgojo je prebral predsednik sveta Milan Smerdu. V razpra- vi o tem poročilu je Maks Vale omenil, da bi bilo potrebo- no predvojniško vzgojo prene- štati na TVD Partizana. Res je, da ljudski odbor zelo malo raz- pravljajo o telesni vzgoji, zato pri njej ne dosežemo vidnej- ših uspehov. 1.500 članov, kol- kor jih je v trinajstih telesno vzgojnih društvih, je mnogo

vedli dovolj argumentov za gra- dnjo doma na tem mestu.

V tem primeru bi seveda od- dala gradnja doma pri novem sta- dionu, kjer je sedaj le nekomer- no igrišče, na desnem bregu Krke, v neposredni bližini postopja ci- stilnice »Kremenca«, kakor to predvideva urbanistični načrt No- vega mesta. V kolikor bi morja »Kremenca« prenesli svojo dejav- nost iz mestnega območja, bi po- slople čistilnice in pralnice bilo primerno za garderobe napravam novega stadiona, dalje za uprav- ni in vadbene prostore telesno vzgojnih panog, ki ne bi našle struhe v domu telesne kulture na nasprotnem bregu Krke.

Za uresničenje teh sklepov bo poleg vsake članstva zlasti skrbel gradbeni odbor, v katerega sta bila poleg inž. Zerkaja izvolje- na še prof. Milan Smerdu in To- ne Valentincič. Šolska žilja na- je, da bi se uspehi v tej smeri čimprej pokazali.

J. K.

Se dve ladji za Dansko

V Kraljevic so podpisali po- godbo za gradnjo dveh tovornih ladij za Dansko. Služili bosta za prevoz živine in šte- la hitrost 15 milj na uro.

Obisk v higijenskem zavodu

OHZ so sklenili, da bodo postopoma pregledali vse občine gle- dno zdravstvenih pogojev, naj- prej pa občino Sentjerne. Te naloge so se lotili lani. Usluž- benec zavoda tovariš Gostiša je obiskal sleherni domačije v ob- čini, vzel vzorce vsake pitne vo- de, ki jo uporabljajo posamezne družine, poskrbel za pregled vsakega prebivalca na tem ob- močju, pregledal vse sanitarne naprave, ugotovil način pre- hrane, stanje prostorov, zdravje živine, mleka in drugih živil. Na OHZ so potem strokovno pregledali vse vzorce vode, živil,

premalu za naš okraj, zlasti če upoštevamo, kako važna je tel- evna vzgoja za zdrav in kre- pak, telesno in duševno dobro razvit narod.

Na predlog, da bi vse športne naprave spadale pod komunala- no upravo občine, ker jih dru- štva s šibkimi dohodki težko vzdržujejo, je Maks Vale me- nil, da to sedaj še ne bi bilo dobro, da pa je potrebna več- ja podpora društvom, ki naj še naprej skrbje za športne na- pravne. Vlado Berce je pouda- ril, da lani ni bilo nobenih in- vesticij za športne naprave in pri tem navedel, kako potrebno bi bilo na Mirni dograditi pla- valni bazen, ki ga grade že šest let, pa je vedno nedo- grajen. Plavalni bazen na Mir- ni bi koristno služil tudi ude- leženecem predvojniške pouka na Mirni. Niko Bejopavlič je omenil, da je bilo tudi tan- sko leto veliko investirano v športne naprave, saj so se na- daljevala dela na štadionih v Crnomlju in Novem mestu, v Žužemberku pa so pričeli gra- diti dom Partizana.

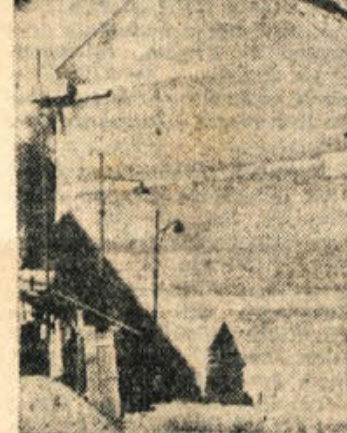
V drugem delu se je OLO reševala razna tekoča vprašanja.

Poročila svetov za šolstvo, prosveto in kulturo ter telesno vzgojo so nakazala številne pro- bleme, s katerih bomo v našem letu se pisali. Vsa poročila pa kažejo eno samo veliko skrb — skrb za pravilno izobraževanje in vzgojo mladine, za njen zdrav razvoj in lepo bodočnost. To na ni samo naloga svetov, pro- svetnih delavcev in šolskih odborov. To je naloga vse druž- be. Prav zato menimo, da bi se razprava na seji o tako važ- nem vprašanju morala bolj du- katisti nekaterih vprašanj, kot je redni obisk vseh obveznih razredov šol, odnos starejv do šole in izobražbe otrok, o učnih uspehih, delu šolskih odborov, o organizaciji mlečnih šolskih kuhinj in podobnih vprašanjih, od katerih se mnoga dajo rešiti s skromnim prizadevanjem. Pobudniki za to bi morali biti predvse prav odborniki OLO.

Preprav je še zima, nadaljujejo z deli tudi v novi stavbi podjetja »NOVOLES«. Povsod se mudi, s stanovanji in z novimi poslov- nimi prostori pa v Novem mestu se najbolj. Skoda je, da vsa podjetja, ki imajo možnost za gradnjo, bolj ne skrbje za to važno področje. Marsikaj bi lahko zgradili tudi s skupnimi sredstvi večih podjetij.

Tekmovanje v počastitev volitev SZDL v Šmarjeti

Predvolilni sestanki Socialistične zveze v Šmarjeti in oko- licah so zaključeni, razen v Dru- žinski vasi, kjer se še niso se-

Ceprav je še zima, nadaljujejo z deli tudi v novi stavbi podjetja »NOVOLES«. Povsod se mudi, s stanovanji in z novimi poslov- nimi prostori pa v Novem mestu se najbolj. Skoda je, da vsa podjetja, ki imajo možnost za gradnjo, bolj ne skrbje za to važno področje. Marsikaj bi lahko zgradili tudi s skupnimi sredstvi večih podjetij.

O živahnih predvolilnih zbo- rovanjih osnovnih organizacij Socialistične zveze v novomeški občini smo proučili teden že pozneje. Zadnje dni se je ta prizadevnost samo še stopnje- vala in vse kaže, da bodo ne- deljske volitve SZDL veljaka zmaga naših organizacij. Dobro oblikani predvolilni sestanki v mestu in na vasi so dali v piod- nem razpravljanju veliko dobrih predlogov za delo novih odbo- rov, ki jih bodo v nedeljo do- polnile volitve po vsej občini s tajnimi volitvami. Povsod so izvolili dobre kandidata, med katerimi bodo člani SZDL lan- ko zares izbrali najdelavnejše. Na II. terenu v Novem mestu kandidira n. pr. 20 tovarisev in tovarise, volitvi jih bodo v II. Na IV. terenu so do prejšnjega tedna vključili v organizacijo 178 novih članov, v Smihelu čez 100, na III. terenu 75, v Brusnicah okoli 100, v Otočcu z okoličnjaki čez 250, v ga- brsko-suhadolskem področju približno 120, v Mirni peči in oko- licah 300, na Orečku 100, v Trci vasi 80, v Hrušici 40, Jurni vasi 50, na Dolcu 130 in pod. Do zadnje sobote je občinski od- bor SZDL zbral iz dosedanjih poročil osnovnih organizacij, da je na novo sprejetih v vrste Socialistične zveze v občini že nad 2.000 novih članov! Ker vsa poročila še niso pri- šla, mnoge osnovne organizaci- je pa še vključujejo nove čla- ne, bo sprjeta naloga o 3.000 novih članov do nedelje prav gotovo uresničena.

Posebaj je treba pozdraviti volje za napredkom, ki so je pokazali nekateri manjši kraji. Tihko so v Vaničici pri Šmar-

jetu, kjer doslej sploh ni bilo vsake organizacije SZDL, čla- na SZDL pa sta bila le 2, na pobudo ženskih sklenili ustanoviti novo organizacijo, v katero bo vstopila vsa vasa, približno 120 lu- di. Vložili so na sestanku po- vedali, da so že zadnja leta du- štali zelo zaposlavljeni; nikogar ni bilo k njim, da bi jih zdra- val k delu, pa tudi nobena po- moči niso dobili. Zdej bo drugače, pravilo, stadi mi si želimo napredka. — V Ke- grici v vasi so imeli predvo- lniško zborovanje v soboto sve- tice. Udeležilo se je 45 ljudi, med njimi tudi taki, ki še ni- so člani SZDL. Radli bi se vpl- sal v organizacijo in pomaga- ri pri skupnih naporih za dvig gospodarstva in kulture. Zelo snovno in odlično so predlag- li najdelavnejše člane SZDL za kandidata, ki jih bodo v nedel- jo volili. Volitve bodo pozdra- villi z delovno akcijo: vsa vasa bo pomagala v nedeljo dopold- ne, kar bo razrešilo po ce- losti 120 kubikov gramoz, da bodo laže volili. Podobnih pri- merov je v občini veliko. Vsi

kažejo na zavednost in preda- nost članov SZDL.

Občinski odbor SZDL je izdal za volitve tudi predvolilne le- take, ki so jih objavili po vseh vaseh. V nedeljo dopoldne sta bili zadnji predvolilni zborova- nji na Velikem Slatiniku in v Brusnicah, s čemer je predvo- lniško delo organizacij v glavnem zaključeno. V teku so še tehnične priprave za volitve. Osnovne organizacije SZDL v okolici Novega mesta, Birčne vasi, Brusnic in Šmarjetu so si napovedale v udeležbi na volit- vah tudi medsebojna tekmova- nja.

Zdej pokazano pripravljeno- nostjo članov za delo bodo v nedeljo izvoljeni novi odbori Socialistične zveze lahke uspeš- no gradili naprej. Dela je pre- cej, volje za delo pa veliko več kakor v vsem zadnjem ob- dobjih. To samo potrjuje, da je bila treba pripravljenoost ljud- stva za napredek organizaci- sko povezati in usmeriti. Kaže, da so organizacije SZDL v novomeški občini — pa tudi drug- od v okraju — to svojo nalo- go vendarle razumele.

Gradac pred volitvami v Socialistično zvezo

V zadnjem času je v našem kraju zelo razgibana družbena dejavnost. Občni zbor ZB, ki je bil zelo dobro obiskan, je dokazal, da je stari odbor pravilno in vestno reševal vsa krajevno problematika. Mnogo skrbi so posvetili člani odbora otrokom padlih borcev in jih vključili v

obrt, oz. v strokovne šole. Sprejeti so tudi nekaj novih članov in s tem zaključili sprejem članov.

Tudi predvolilni sestanki SZDL je bil množično obiskan, kar dokazuje, da so naši ljudje socialisti in se družbeno radi uveljavljajo. SZDL vsaklaja delo vseh političnih organizacij, društev in socialističnih delav- nic v kraju. V članstvo SZDL smo sprejeti tudi precej novih članov, predvsem iz mladinskih vrst. Volitve v novi odbor SZDL bodo 24. februarja in sicer taj- no, po načinu oblastvenih volit- ev.

V predvolilnem obdobju je zelo poživela svoja delo mladinska organizacija. Večer za večerom se zbira v »Frontnem kotičku«, se politično izobražu- je in aktivno dela na kulturnem področju v okviru domačega prosvetnega društva. Mladina pripravlja zelo prijetno komedijo iz meščanskega živ- ljenja, stari kulturniki pa na- rodno igro iz časa turških vpa- dov v slovenske dežele. Tambu- rač so pomladili svoje vrste s pionirji in pionirkami in se redno udeležujejo teoretičnega in praktičnega pouka. Za zelo uspešno in načrtno politično in kulturno delo je prejel naš mladinski aktiv prvo nagrado v meščki občini.

Dramatska skupina bo v teko- či sezoni uprizorila na doma- čem odru 3 igre in z njimi go- stovala po večjih krajih Bele krajine. Tudi na gostovanju dru- gih nismo pozabili. V zadnjih 2 mesecih so pri nas gostovale dramatska skupina iz Podzema- lja, Crnomlja in iz Dragatša.

Ob volitvah novega vodstva krajevne organizacije ZK smo sprejeli v članstvo ZK nekaj novih članov, predvsem iz vrst mladine in SZDL.

S. S.

Volišča II. terena SZDL v Novem mestu

Za II. teren SZDL bosta v nedeljo odprti dve volišči:

Pri PUTNIKU volitvo prebi- valci Glavnega trga, Ceste ko- mandanta Staneta, Jenkove, De- telove in Seidlovcu ulice.

Na SODIŠČU volitvo prebi- valci: Jerebove, Duančeve, Vr- hovecve, Solske, Kratkove ulice, Strojarske poti, Streliške ulice, Poštne ulice, K sodišču in V milin.

Dve novi trgovinski pogodbi

V začetku tega meseca je bil v Bukaresti podpisan nov spo- razum o blagovni zamenjavi med Romunijo in Jugoslavijo. Po tem sporazumu bomo izvažali v Ro- munijo jeklene valjane izdelke, čevlji, barit, azbest, tanin, nitrat- na gnojila, celulozo, natron pa- pir, sveže in soljene ribe, razne stroje, polnilni izdelke in prah, kemikalije in farmacevtske proizvode, emaljirano posodo, razno blago široke potrošnje, filme, knjige, časopise in dru- go. Uvažati pa bomo iz Romu- nije v glavnem bencin, nafine derivate, petroleje, razna ma- ziva, papir in karton, bukov ce- lulozni les, drva, manganovo rudo, razne stroje izdelke v petrolejsko industrijo, črva, razno blago široke potrošnje, filme, papir, knjige in podobne predmete. Skupna vrednost za- menjave bo znašala 16 milijon- nov dolarjev.

Prav tako je bil v Beogradu podpisan sporazum o blagovni zamenjavi z Albanijo in vred- nosti 2 milijona dolarjev. V Alba- nijo bomo v glavnem izvažali izdelke industrijske, tekstilne in druge industrije, razne drobne predmete široke potrošnje, uva- žali pa predvsem surovine in polizdelke.

kažejo številke: leta 1951 so opravili 1.820 bakterioloških pre- gledov in 2.103 preglede na aerum, lani pa 18.768 bakteriolo-ških in 20.267 seroloških pregle- dov.

Kakovost mesnih izdelkov je visoka

Kako skrbno bdi na kakovosti živil v okraju živilski labo- ratorij s poštvovalnim strokov- njakom, šefom laboratorija, in- ž. Teršarjem na čelu, ki je hkrati tudi sanitarni inšpektor za ži- vlja, vedo dobro vsi dobavitelji osnovnih živil, proizvajalci in prodajalci. Leta 1951 so v labo- ratoriju napravili 1.809 preiskav, leta 1953 že 9.878, lani pa še več. Zlasti kontrolirajo kakovost osnovnih živil — moko, meso, mesne izdelke in maščobe. Kar je neprimerno, za prehrano, za- branjeno razpečevati.

Ing. Jože Teršar je na vpra- šanje povedal, da so izdelki me- sarskih podjetij v okraju po ka- kovosti na višini evropskega po- vprečja kar pomeni, da so prav dobro in odlični. To gotovo ni samo zasluga čuta odgovornosti do potrošnika pri proizvajalcih, pač pa tudi stalne in sistemati- sne kontrole veterinarske inšpek- cije in živilskega laboratorija. Okrajni higijenski zavod oprav-

odpravljene. Hkrati pa je OHZ izdelal izčrpen pregled stanja na vseh šolah v okraju. Na osnovi tega je izdelan in odobren načrt za zdravstveno ureditev 50 šol v okraju po programu in s po- močjo UNICEF. Z delj za ure- ditev teh šol bodo pričeli takoj.

Vskandani pregled vode

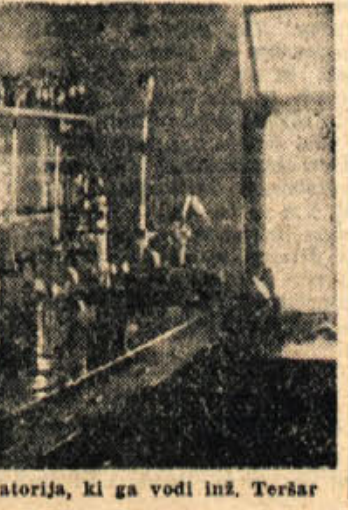
Oddelek za komunalno higieno vodi tovarišca Milka Cepon. Njo zlasti poznajo v vaseh, kjer s pomočjo RK izvajajo tako ime- novane male sanacije. Stro- kovna plat pri teh delih je nje- no delo in na okrajnem odboru RK njeno pomoč izredno cenijo. Ta oddelek vodi tudi kontrolo nad pitno vodo na splošno. Tako na primer vsak dan pregledajo vodo novomeškega vodovoda na eni pipi v mestu, kdaj pa kdaj pa vodo, ki jo odvzamejo na končnih izlivkih omrežja. Tudi ostali vodovodi so pod kontrolo tega oddelka.

Nevarno delo z bacili

V bakteriološkem laboratoriju preiskujejo vse, na čemer bi se lahko nahajali bacili ali kar je treba pregledati. To je voda, vsa živila, v kolikor lahko vsebujejo bakterije, dalje blato, izpljunke, gnojne izdelke krvi, razne seru- me in td. Preiskave delajo z mi- kroskopom na umetnih gnojil- sčih ali na polzkušnih živalih, to je na zajcih, peruntnih, mor- skih prašičkih in drugih živa- lih. Zavod stalno vzdržuje večje število morskih prašičkov za po- izkuse, prav tako tudi dva ko- bruna. Brez njihove krvi ne morejo preiskati človeške krvi. Šef tega oddelka je dr. Mara Kastelčeva. Nič ni čudnega, če je pri takem delu z nevarnimi bacili kužnih bolezni in v takeh izrednih delovnih pogojih zaradi tesnih prostorov lani še sama obolela.

Kako narašča delo v oddelku

Kako narašča delo v oddelku, ki ga vodi inž. Teršar

Pogled v del živilskega laboratorija, ki ga vodi inž. Teršar

Pri bolniku F. S. sem ugotovil tifuse

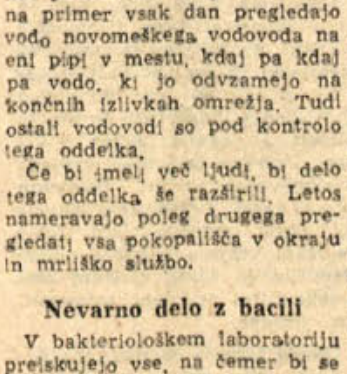
Vsak primer nalezljive bolezi- ni sporoča zdravnik ali bolniš- nica OHZ na posebnih dopisnicah. Hitro in točno poročanje o ta- kih ugotovitvah je izredno važ- no. Potrebno je namreč takoj ugotoviti, kako je bolezen na- stala, kje so njeni izvori, hkrati pa ukreniti vse potrebno, da se prepreči razširitev. To nalogo ma epidemioški oddelk OHZ ki gre takoj tja, kjer je bo- lezen pojavila. Najbolj pogoste so črveneve boleznj, gripa in ti- fusa. Kakšen obseg lahko zavzame, so pokazali nekateri pri- meri v povojnih letih na raznih krajih. Uslužbenec zavoda tak- oji pošilja izvora bolezni, pre- gledajo hrano, vodo, stanovanja, sanitarne naprave, domove in tudi živino. Odkriti bacilonosa in ga onemogočiti v njegovem delovanju, pomeni obvarovati toliko in toliko ljudi pred oku- zenjem. To delo pa zahteva ve- liko truda in poživovalnosti.

Zdravstveni pregled občine Sentjerne

V občini Sentjerne je vsa le- ta skoraj redno pojavljajo čre- vesne nalezljive bolezni. Na

Obisk v higijenskem zavodu

OHZ so sklenili, da bodo postopoma pregledali vse občine gle- dno zdravstvenih pogojev, naj- prej pa občino Sentjerne. Te naloge so se lotili lani. Usluž- benec zavoda tovariš Gostiša je obiskal sleherni domačije v ob- čini, vzel vzorce vsake pitne vo- de, ki jo uporabljajo posamezne družine, poskrbel za pregled vsakega prebivalca na tem ob- močju, pregledal vse sanitarne naprave, ugotovil način pre- hrane, stanje prostorov, zdravje živine, mleka in drugih živil. Na OHZ so potem strokovno pregledali vse vzorce vode, živil,

Dr. Božo Oblak, direktor okraj- nega higijenskega zavoda

Zbor zadružnikov v Dobljčah

Zadnjo nedeljo popoldne se je zbralo v osnovni šoli v Do- bljčah okrog 70 kmetov za- družnikov iz okoliških vasi. Kmetijska zadruga Crnomelj je pripravila pester spored. Zadružniki so razpravljali o nabavi sortnega semena, o kreditih za gradnjo gnojilni- nih jam in silosov, o poskusih s herbicidi, o čiščenju in škropljenju sadnega drevja in še o vrsti drugih stvari. Za- družniki so izrazili željo, da bi zemljo kemično analizirali in začeli smotrno uporabljati gnojila. Prav tako želijo, naj bi jih kmetijski strokovnjaki večkrat obiskali z različni kmetijskimi predavanji. Pred- ovanja bi združili za posveto- vanji. Tako si zamisljajo stal- no strokovno pomoč.

Prof. Janko Lavrin

sedemdesetletnik

Belokranjski rojak, doma s Krupe, dolgoletni profesor nottingamske univerze na Anglijskem profesor Janko Lavrin je 10. februarja dopolnil 70 let svojega uspešnega in plodovitega življenja.

S Krupe ga je življenjska pot zanesla na gimnazijo v Novo mesto in na Sušak, kjer je maturiral, potem pa nadaljeval študije v Rusiji, Skandinaviji in v Parizu. Poglobil se je v rusko kulturo in že kot visokolec pričel izdajati ruski mesečnik »Slavjanski mir« ter je prevedel v rusino Cankarjevo »Hišo Marije Pomoćnice«. Skupaj s pesnikom Gorodeckim je izdal zbornik »Veles«, med prvo

svetovno vojno pa je bil na srbski fronti in kasneje v Albaniji dopisnik ruskega dnevnika »Novoje vremja«. Se med vojno je odšel v Anglijo, kjer je leta 1918 postal docent, 1921 pa profesor za ruski jezik in literaturo na univerzi v Nottinghamu, na kateri je deloval še pred nekoliiko leti, ko je bil upokojen.

Glavno zanimanje profesorja Lavrina je bilo usmerjeno v rusko literaturo, iz katere je objavil lepo vrsto literarnozgodovinskih razprav, študij in esejev, hkrati pa je kot dober poznavalec zahodnoevropskih slovstev v primerjalni študijah obdelal nekatere njihove značilne zastopnike.

va, v angleščini pisana dela so tudi prevedena v slovenski jezik.

Splošnovalnemu jubilarantu, ki se ga mnogi Slovenci med zadnjo vojno spominjajo kot komentatorja oddaj londonskega radia in ki zadnja leta pogosto prihaja v Slovenijo in na svojo rodno Krupo, vsi Belokranjci in Dolenjci voščimo še lepo vrsto zdravil, ustvarjalnih let!

J. D.

500 hvaležnih gledalcev na lutkovni predstavi v Črnomlju

V okviru proslav ob občinskem prazniku Črnomlja so v nedeljo gostovali lutkarji novomeške učiteljskega podvodstva prof. Dušana Modica v telovadnici črnomljske gimnazije. Predstavi »Opeharjeni Nemeč« in »Radovedni Pavlik« si je ogledalo 500 otrok, kar je svojevrsten rekord mladega lutkovnega gledališča, ki bo kmalu praznovalo 100. predstavo. Dvorano v gimnaziji so pripravili in nato pospravili taborniki družine Belih Brez; organizacija je bila zelo dobra, zadovoljstvo pa veliko.

Lepo odhodno slovo

Odred predvojaške vzgoje »Majda Šušec« občine Novo mesto je v nedeljo, 17. februarja, dopolnilo organiziral tovarniško slovo za tiste obveznike, ki bodo prihodnje dni odšli na odsluženje kadrovskega roka v Jugoslovansko ljudsko armado. Te tovarniške poslovice, ki je bila peva taka prireditev, so se udeležili poleg obveznikov rekrutov tudi predpedsnik Obč. L.O. Boris Andrijašič, komandant odreda Martin Koželj, referent voj. oddelka Polde Ferber, referent za predvojaško vzgojo Ivan Avbar in drugi. Vsi so želeli mladincem, da bi se v JLA čimveč naučili in postali zavestni in hrabri branitelji domovine.

Kratke iz Semiča

Pred kratkim je bil na osnovni šoli zaključek gospodinjstvenega tečaja, ki je trajal dva in pol meseca. Tečaj je obiskovalo 30 mladink, ki bodo teoretično in praktično znanje pridno uporabljale na svojih domovih, kjer je bila hrana do sedaj enolčna. Poleg gospodinjstva pa so pogloblje znanje iz slovenščine in ustave. Seznanjene so bile tudi s kulturnimi in zgodovinskimi spomeniki, zlasti iz NOB, ki jih je na območju občine Semič zelo veliko. Tudi na ročna dela dekleta niso pozabila. Zaključek, katerega so se udeležili tudi povabljeni gostje, je pokazal, da je tečaj uspeh. Največ zaslug za uspeh pa moramo priznati poštivovatelj tovarnišč Frančiški Flekovi iz Vavpce vasi, ki že dve leti posreduje svoje bogato znanje mladim gospodinjstvom.

x x x

Z velikim zanimanjem se poleg nekaj mladink udeležujejo padalskega tečaja predvsem mladinci, ki se prej niso hoteli vključiti nikamor. Padalski tečaj je organiziral Marko Remškar, vodja oddelka na obratu Telekomunikacije na Vrtači, ki je izkušen in zelo vnet padalec.

x x x

Lep odnos do semiške šole je pokazal občinski ljudski odbor Semič, ki je kljub slabemu finančnemu stanju kupil za šolo drag, a zelo pomemben učni pripomoček — diaporojektor. Z diaporojektorjem je šola prejela tudi nekaj diafilmov.

x x x

Večer opernih arij v Kostanjevici na Krki

V soboto, 9. februarja smo imeli v Kostanjevici Večer opernih arij, na katerem so nastopili prvaki ljubljanske Opere VILMA BUKOVČEVA, JANEZ LIPUŠEK, LADKO KOROŠEC ter violinist prof. KARLO RUPEL. Umetnike je spremljal profesor dr. CIRIL CVETKO, ki se je pred dnevi vrnil iz Pariza, kjer je z velikim uspehom gostoval. kot dirigent. Večer je bil visokokvaliteten. Napolnjena dvorana je pokazala, da že dolgo ne tako. Po nekaterih točkah se navdušenje kar ni hotelo početi, ampak se je poslanek spreminilo v navdušeno vzkljanje »še, »bravo«, »živijo« itd. Posebno lep vtis je naredila na občinstvo primadona Vilma Bukovčeva, naša dolenska rojakinja, ki je nastopala s svojo dovršeno umetnostjo skromno in elegantno, tako da je vsakega prevzela. Ladko Korošek je znan kot ljubljene slovenskega opernega občinstva, med tem ko Janez Lipušek osvaja z lepim krasom in temeljitim pevskim znanjem. Violinist prof. Karlo Rupel je znan kot virtuoz, ki pomeni vrhunec slovenske violinske igre. Isti umetniki so potem nastopili še v Sentijerneju in Trebnjem.

Konvencija o socialnem zavarovanju s češko-slovaško

V Pragi so 5. februarja podpisali konvencijo o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Češko-slovaško. Razgovori o tem vprašanju so se pričeli 5. januarja letos.

Ustanovljen je občinski odbor Ljudske tehnike v Črnomlju

Pretekli teden je bila v Črnomlju ustanovljena seja občinskega odbora Ljudske tehnike. Seje sta se udeležila tudi predstavnik okrajnega odbora Ljudske tehnike Novo mesto tov. Viktor Porenta in Franc Jeraj, ki sta številnim članom črnomljskih kolektivov nakazala pomembno vlogo, ki jo ima Ljudska tehnika v naši skupnosti.

Na seji je bil izvoljen odbor in vodstva posameznih komisij. Občinski odbor bosta vodila tov. Dominik Bogataj kot predsednik in tov. Tone Fabjan kot sekretar, dobiti bodo trem komisijam predsedovali: šolski komisiji tov. Gabrijel Lumbar st. iz Trbuca, kmetijskotehnični komisiji inž. Matija Golob iz Črnomlja in elektrostrojni komisiji Ivan Kralj iz BELT v Črnomlju.

DR. NIKO ŽUPANIČ SE JE POSLOVIL OD UNIVERZE

Univerzitetni profesor dr. Niko Županič, ki je v decembru lanskega leta praznoval 80-letnico rojstva, se je prejšnji mesec poslovil od univerzitetne katedre.

Številni njegovi učenci in prijatelji so 31. januarja v Ljubljani napolnili dvorano za umetnostno zgodovino, kjer se je dr. Županič v zaključnem predavanju o vzkrokih rasne spremembe pri Jugoslovanih od njih poslovil. Bilo je ganljivo slovo, ko so mu hvaležni učenci izročili darila in je njihov spoštovani profesor ob odhodu poljubil katedro, za katero je predaval od l. 1940.

Dr. Županič je bil namreč tega leta poklican, da kot priznan strokovnjak zasede stolico za etnologijo in etnografijo na ljubljanski univerzi. Dotlej je deloval kot ravnatelj Etnografskega muzeja v Ljubljani in je v »Etnologu«, ki ga je bil l. 1926 sam osnoval, objavil že vrsto svojih študij in razprav. Na univerzi je vzgojil

stovo šolo učencev, ki zdaj nadaljujejo njegovo delo po raznih muzejih in drugih znanstvenih ustanovah.

Profesorju dr. Županiču, ki bo odšel tretjeje po gostovanju zahajal med svoje Belokranjce, želimo vsi njegovi znanci, da bi številne načrte, ki jih v svoji življenjski svetosti še nosi v sebi, uspešno dokončal, sebi v zadovoljstvo in narodu v korist.

J. D.

Žužemberške novice

»Pot miru« v Žužemberku. Pretekli teden je JLA pripravila za rezervne oficirje v Žužemberku predavanja, združena s prikazovanjem nekaterih ozkih filmov. Posebej so bili filmi predvajani za Žužemberčane in posebej za šolsko mladino.

Občinski odbor RK v Žužemberku je razpravljal o malih asanacijah ter o najpotrebnejših ljudeh, ki naj bi dobili od RK pomoč v hrani. Razpravljali so tudi o šolskih mlečnih kuhinjah. Na vseh šolah v občini bodo začeli kuhati mleko, najpotrebnejši pa bodo dobivali (na nekaterih šolah že dalj časa

dobivali) kruh s sirom. V Žužemberku pa bo poleg tega začela delovati kuhinja, da bodo otroci, ki se vozijo v šolo, dobivali opoldne topel, preprost obrok hrane. Otroci, ki se vozijo v precej. Za nekatere bodo v hrani ali denarju prispevali starši.

Kmetijska zadruga v Žužemberku se pripravila na letni občni zbor, ki bo 24. februarja. V začetku marca bo imel občni zbor tudi RK.

V soboto je bilo v Žužemberku že drugo predavanje o delovnih razmerjih za člane sindikata. Isti dan je bilo tako predavanje tudi na Dvoru.

Koncert v Žužemberku. Po dolšem odmoru smo imeli v Žužemberku v nedeljo spet priložnost poslušati vokalni koncert. Obiskal nas je Učiteljski pevski zbor okraja Novo mesto. Zbor je pod vodstvom tov. Toneta Marklja pel narodne, umetne in partizanske pesmi. Obisk je bil dober in poslušalci so od pesmi do pesmi s ploskanjem nagradili pevce. Upamo, da nas bo Učiteljski pevski zbor še kdaj obiskal in nam zapel.

Zvečer so priredili koncert tudi v Trebnjem.

V nedeljo 24. februarja bo v Žužemberku uprizorjena Linhartova veseligr »Županova Micka«. Nastopili bodo domači igralci.

Vse Žužemberčane in okoličane vabimo k predstavi Igra je bila tokrat preložena zaradi koncerta.

M. K.

Obvestilo Prešernove družbe

Glavni odbor Prešernove družbe bo imel razširjeno sejo v torek 26. februarja ob 10. uri dopoldne v Klubu ljudskih poslušancev v Ljubljani, Puharjeva ul. 11.

Dnevni red:

1. Letno poročilo.
2. Slučajnosti.

Overjeniki in člani, ki se žele udeležiti seje, naj dvigneta vabila v upravi Tomšičeve 5. do ponedeljka 25. februarja do 11. ure.

Tajništvo

FOTOTEHNIKA Novo mesto

izdeluje reklamo za kino (crno-bele in barvne diapozitive). Po želji izdelata tudi osnetke in skico za tako reklamo.

POSLUŽUJTE SE NAJSODOBNEJŠE KINOREKLAME!

Sprejema naročila za razprednice vseh vrst.

Počastitev spomina Janka Lebana

Pedagoško društvo v Novem mestu je v ponedeljek 18. II. dopolnilo organiziral pietetno prireditev v spomin šolsnika, pesnika, pisatelja, skladatelja in narodnjaka Janka Lebana (1885—1932), primorskega rojaka, ki je pa umrl v Novem mestu. V avli Studijske knjižnice so se svedčanosti udeležili predstavniki prosvetnih in kulturnih ustanov Novega me-

sta, OLO in ObLO, sekretar okr. odbora SZDL Martin Zugelj, delegacija prosvetnih delavcev iz Kanala, rojstnega kraja J. Lebana, dr. Niko Županič in številni prostetni delavci iz raznih dolenskih krajev.

V imenu Pedagoškega društva je slovesnost začel Jože Zamljen, Bogo Komelj je pa podpravljal zbrane goste v imenu SK Mirana Jarca, ki je priredila razstavo z izborom Lebanovih del. O pesniku, vzgojitelju in primorskem rojaku Janku Lebanu je nato toplo spregovoril za Društvo slovenskih književnikov pisatelj France Beuk. Učiteljski bregar je recitiral Lebanovo pesem, prof. Janez Tomšič je pa poudaril Lebanovo življenjsko delo v imenu Zveze pedagoških društev. Nekoliko širše je pričeval Lebana kot pedagog in pisatelja prof. Janez Andoljšek. Tovarši Zamljen je nato odprl razstavo v knjižnični avli in povabil zbrane goste, da so se udeležili tudi odkritja novega spominskega nagrobnika J. Lebana v Šmihelu.

Sporazum o proliskladu

Med vladama FLRJ in ZDA je bil 13. februarja dosežen sporazum o porabi 1.200.000.000 dinarjev, to je dinarskih sredstev, ki nastanejo pri pomoči ZDA naši državi v blagu. Po tem sporazumu bo naveden znesek porabljen za razvoj kmetijstva, usposabljanje kadrov, osuševanje dela ter za zavarovanje obale na Donavi in Savi proti poplavam.

V vsako hišo na Dolenjskem DOLENJSKI LIST!

Petinpedesetletnico poroke sia praznovala

V vasi Trnje pri Veliki Loki sta 3. februarja praznovala 55 let skupnega zakonskega življenja Janez in Ana Andoljšek.

Zakonca Andoljšek sta v življenju mnogo prestala, zlasti pa med drugo svetovno vojno, v kateri sta izgubila tri sinove-partizane. Polde in Jože sta padla na Javorovcih marca 1944, Stefan pa v bližini doma pri vasi Krtna. Na stare dni živita sama v skromni in slabi hiši v vasi Trnje. Janez Andoljšek je star 79, Ana pa 76 let. Oba sta člana Zveze borcev in drugih organizacij ter se navzlic starosti še vedno udeležujeta v teh organizacijah.

Zelimo jima še mnogo let zdravega in srečnega skupnega življenja. — Na sliki: Janez Andoljšek pred spomenikom padlih borcev, ki so ga odkrili na Veliki Loki 7. VIII. 1955. Tu so vklesana tudi imena njegovih treh za svobodo padlih fantov.

Motiv iz otroškega vrtea v Kostanjevici. Freske je naredil akademski slikar Lojze Perko

Iz Kostanjevice na Krki

KMETIJSKO GOSPODARSKA ŠOLA V POLNEM RAZMAHU

Letos smo tudi v Kostanjevici ustanovili stalno Kmetijsko-gospodarsko šolo, ki je pričela z rednim delom 1. decembra. Šola obiskuje petdeset fantov in deklet iz vse občine. Zanimivo je, da so najbolj zvesti obiskovalci nekateri starejši slušatelji. Le-te lahko postavljamo za vzgled vsem ostalim.

Potreba po tej vrsti šole se je kazala že dolgo. Starši so nekajkrat izrazili željo, da bi jo radi imeli. Lani smo tem željam ustregli s tečajem za gospodinjstvo, vendar je ostalo vprašanje odprto za fantje, ki so bili tega tipa pošolskega izobraževanja najbolj potrebni.

V tečaju predavajo domači strokovnjaki in predmetni učitelji, tako, da je pouk res kvaliteten in zanimiv. Nekatera predavanja spremljajo diafilmi, slušatelji so si doslej ogledali tudi telefonsko centralo, odkoder so klicali razne telefonske naročnike in se z njimi pogovarjali. Tako so spoznali telefon v njegovi praktični funkciji, doma pa jim bomo pokazali še film o zgodovini brez-

java in telefona. Uprava pošte je šoli ustregla z velikim razumevanjem in ljubeznivostjo, kar pričakujemo tudi od drugih podjetij in ustanov. Tako se bodo slušatelji najzanesljiveje spoznali z vsem tistim, kar morajo znati sodobni državljani, česaravno je na podedelju. To je še eden od primerov našega praktičnega pouka v kmetijski šoli.

Poleg predpisane gradiva je uprava šole dala na program še nekaj predavanj, za katerega meni, da so našim ljudem potrebna. Tu moramo omeniti predavanje o zdravilnih zeliščih, ki ga je imel zastopnik Gosada iz Ljubljane in je bilo zelo skrbno pripravljeno. Uvedli smo že eno uro tedensko, na kateri se slušatelji uče osnov družabnega življenja, plesov itd. Vse to pa ima za posledico redno obiskovanje pouka in lepo delovno disciplino, tako da bo prvi letnik naše Kmetijsko-gospodarske šole mogoče uspešno zaključiti.

LJUDSKA UNIVERZA SE JE ODLOČILA ZA NOVE OBLIKE DELA

Ker ima Ljudska univerza pri nas že kar trdno tradicijo,

smo prešli na nove oblike dela. Predavanja bodo odslej po vaseh. Zbrali smo nekaj dobrih kratkih filmov iz najrazličnejših področij. Te filme smo združili v lepo zaokroženo celoto. Vsak film ima svojega predavatelja. Poleg predmetnih učiteljev nižje gimnazije bodo predavali tudi splošni in zobni zdravnik, veterinar, agronom itd. Vsa stvar ima obliko kratkega filmskega časnika, ki je silno zanimiv in jednat. Prvi poizkus so lepo uspeli, upamo, da bo šlo tako naprej in da se bo zanimanje za Ljudsko univerzo še povečalo, splošno ljudsko izobraževanje pri nas pa bo tako doseglo svoj namen.

ZANIMIVA RAZSTAVA V POČASTITEV KULTURNEGA PRAZNIKA

V počastitev Prešernovega dne — kulturnega praznika slovenskega naroda — smo priredili v vitrini majhno razstavo partizanskega tiska, na kateri je razstavljenih nekaj zanimivih del iz NOB. Osrednjo pozornost zaslužita dve izdaji Prešernove Zdraviljice, ki izražata veliko ljubezen borcev NOB do velikega pevnika. Oba izvoda

sta krasno ohranjena. Prvega je izdala XXXI. divizija IX. korpusa v počastitev 100-letnice Prešernove Zdraviljice, kar je lepo ilustriral Dore Klemenčič — Maj, drugega pa je izdal Pokrajinski odbor OF za Gorenjsko, prav tako za 100-letnico Prešernove Zdraviljice in sta jo ilustrirala tovariša Janez in Viher. Posebna ta izdaja je vsega občudovanja vredna. Naslovno stran krasil Prešernova podoba in napis, oboje v zlatu. Zlate so tudi vinjete v knjigi, medtem ko je tekst rdeč in ima vsaka kritica priloženo celostanski linorez.

Poleg tega je razstavljen prva pesniška zbirka partizanske pesnice Vide Brestovec — Majde Peterlin iz Sentruperta na Dolenjskem, Zbirka obsega 18 pesmi in ima tak tudi naslov. Izdala jo je tehnik Gubčev brigade, uredila sta jo Vasja in Lojze. Sledijo še pesniške žetve, ki jih je izdal Jože Tiran, Karel Pahor, dalje Pesmi borcev XXXI. divizije, Kronike Toneta Vesejaka itd. Razstavljena je tudi prva številka Pavilne iz avgusta 1944, nekaj tiskanih poročil in dnevnih poročil ter glasil raznih brigad. Razstavica je hudo skromna, ima pa nekaj lepih in zelo redkih izvodov. Vodstvo šole je imelo z njo namen pokazati šolskim mladincem, kakor tudi otroški vrtec. Vsi ti šolarji so redno dvakrat letno pregledani v

genij Franceta Prešerna med NOB.

OBLO KOSTANJEVICA — PODROČJE SKRBI ZA ZDRAVJE MLADINE

Občinski ljudski odbor Kostanjevica — Podbočje je na svoji zadnji seji sprejel sklep, ki je vreden pozornosti in občudovanja. Po tem sklepu je namreč vsak šolar v občini upravičen do brezplačnega zdravljenja pri splošnem in pri zobnem zdravniku. To pa ne bi bilo dovolj, kajti vsi sistematični pregledi so ostali zgolj pregledi, zato, ker ljudje niso nabavili zdravljenj. Zdej imajo otroci tudi zdravila brezplačno. Da pa ne bi bili stroški preveliki, smo se odločili, da bomo povabili okulist, ki bo v enem dnevu pregledal vse otroke, ki imajo kako hibo na očeh. Specialist jim bo predpisal očala in morebitna zdravila. Prav tako bomo povabili specialista za duševno deketno mladino. Splošni zdravnik dr. Jože Križnič je na podlagi sistematičnih pregledov izdelal elaborat, v katerem so navedene vse potrebe naše šolske mladine. Pomnipnti moramo, da vodimo v kartotekah šolske mladine tudi slušatelje Kmetijsko-gospodarske šole in slušateljce tečaja RK za žensko mladino, kakor tudi otroški vrtec. Vsi ti šolarji so redno dvakrat letno pregledani v

splošni in zobni ambulanti. Na podlagi omenjenega elaborata smo seznanili s problematiko zdravstvene zaštite pri naši mladini občinske, okrajne in republiške forumo. Po temeljitih pretresu na svetu za šolstvo, svetu za zdravstvo in na upravnem odboru Splošne ambulante v Kostanjevici, je slednjelj odločil občinski ljudski odbor, javnost pa smo seznanili na roditeljskem sestanku. ObLO Kostanjevica — Podbočje se v resnici lahko ponaša s tem sklepom, saj ima daljnosežne in dobre posledice za tisto, kar nam je najdražje — našo mladino.

V KINU JE ZAGOTOVLJENA KVALITETA

Svet za kulturo pri ObLO Kostanjevica — Podbočje je imenoval komisijo, ki odgovarja za filmski spored. Komisija je že začela z delom in izbrala filme, ki jih bomo gledali v prvi polovici leta 1957. V glavnem je komisija imela srečno roko, saj je izbrala nekaj kvalitetnih del. Žal se je morala pri izbiranju ozirati na nekatera dejstva, ki so predvsem materialnega značaja. Naš kino je razporejen v visoko skupino, ker ne zmore velikih izposojin. To je kajpak vplivalo tudi na kvaliteto izbora. V bodoče bodo imeli v Kostanjevici dve filmski premieri tedensko, medtem ko bo v Podbočju še nadalje gostoval

potujoči kino iz Krškega. Najboljše in miselni primerne filme bomo pokazali tudi šolarjem na posebnih predstavah, drugače mladini v kino vstop ni dovoljen.

KOSTANJEVICA V FILMU

Filmska ustanova zveznega izvršnega sveta je poslala v decembru k nam filmsko ekipo, ki naj bi posnela šolsko umetniško galerijo, kot edino stalno šolsko galerijo v državi. Ob tej priložnosti so tovariši posneli še nekaj prizorov iz življenja v našem mestu, nekaj pokrajina in grajsko zidovje. Pod naslovom Kulturni napredek jugoslovanske vasi bo šel film tudi v nekatere naše prijateljske države, del tega materiala pa se prav te dni odvaja po vseh jugoslovanskih kinematografih, v obliki filmskega dnevnika.

Ceravno vreme ni bilo kdove kako naklonjeno, so tudi nekateri zunanji prizori zelo uspešni. Med takimi prizori je prizor Kolonarka Videta, ki ga je v Kostanjevici snemal mladi slikar Pravi prisrčni pa so tudi otroci v otroškem vrteci, ki so v velikim in začudenim očmi strmeli v filmsko kamero. Pomnipnti moramo, da so snemalji dovolj hitri, da si snemalne naprave in delo z aparati ogleda tudi šolska mladina.

Naš umetni tekstil

V zadnji številki smo pisali o plastiki in umetnem tekstilu, poudarjajoč, kako z uspehom umetna sintetična vlakna nadomestujejo naravne tekstilne surovine. Za proizvodnjo umetnih tekstilnih vlaken se izkoriščajo v glavnem štirje postopki, imenovani nitro, bakerični, viskozni in acetatni. Pri nas bomo uporabljali za izdelavo umetnih vlaken viskozo, ker je ta metoda najbolj enostavna in preprosta. Zato gradimo orjaško tovarno viskose v Loznici.

29,5 milijarde dinarjev. Vanjo bo vgrajeno okrog 23.000 ton opreme — strojev in pomožnih naprav, ki bodo zagotovile avtomatizirani proces proizvodnje. Proizvodnja viskose, oziroma njenih dokončnih izdelkov, je silno kompleksna. Ker bo tovarna mehanizirana, bo potrebno mnogo strokovnjakov: okrog 60 inženirjev, 200 tehnikov in nad 1000 visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev.

Kaj nam bo Loznica dajala

Od umetnih surovin, ki jih bo proizvajala tovarna viskose v Loznici, bomo dobili marsikaj. Od umetnega vlakna bombažaste in volnene tipa bomo izdelovali moske srajce in perilo, poletne obleke, ženske

obleke, dekorativne tkanine itd. Iz umetne svile bomo dobili svileno trikotažo, ženske perilo, blago za ženske obleke in drugo. Proizvodnja celofana je važna za embalažo v živilski industriji ter sploh za higiensko in okusno pakiranje.

Od letne proizvodnje lozniske tovarne bomo dobili: iz celuloznega vlakna okrog 35 milijonov metrov boga, od umetne svile pa 24 do 25 milijonov metrov svilenih tkanin.

Poskusno obratovanje tovarne v Loznici se obeta za prvo polovico prihodnjega leta. Za na začetku leta 1958 pa bomo dobili na trg večje količine tkanin in materiala iz umetnih vlaken.

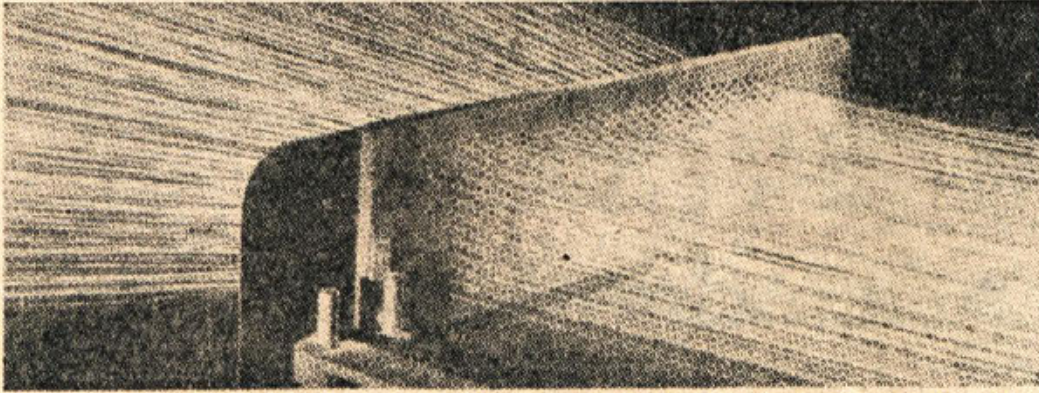
Poudariti je treba, da imamo

za delo te tovarne izredno močno domačo surovinsko osnovo — okrog 96 odstotkov.

Včasih so naravne surovine lahko zadovoljevale nizke potrebe ljudi po tekstilu. V sodobnem svetu, ko vsak moški želi imeti več oblek, ženske pa toalet, se je pokazalo, da je naravnih surovin premalo in jih je treba nadomestiti z umetnimi. Celotno deželo, že od nekdaj znane kot velike proizvajalke volne in bombaža, preusmerjajo svojo tekstilno industrijo na proizvodnjo tkanin iz umetnih vlaken. Zato bo tovarna v Loznici izrednega pomena za našo oskrbo s tekstilom. Blaga bo več, in ker bo več umetnih tkanin, se bo lahko izboljšala tudi kvaliteta naravnemu blagu iz volne in bombaža.

16.000 ton celuloznega vlakna in 3000 ton umetne svile

Naša država uvaža skoraj vse surovine, potrebne za tekstilno industrijo. Med njimi je tudi majhna količina umetnih vlaken. To stanje bo pa kmalu spremenjeno, umetnih vlaken nam sploh ni treba več uvažati, obtem pa bomo takega blaga dobili na trg mnogo več. Tovarna viskose v Loznici ob Drini, ki zajema 15 in pol hektarja zemljišča, bo med največjimi objekti naše povojne graditve in vir surovin za domačo tekstilno industrijo. Ta tovarna bo dajala letno 16.000 ton celuloznega vlakna, 3000 ton umetne svile (rayona), 720 ton svilenega korda za avto gumis, 540 ton celofana in 7500 ton ogjenega disulfida. Tako se bo proizvodnja teh surovin povečala za dva in polkrat. Tovarno so začeli graditi leta 1954. Sedaj so na vrsti predvsem notranja dela, zlasti montiranje strojev. Samo tovarniško poslopje zavzame 8 hektarov površine. Za izgradnjo tovarne je potrošeno

Fotografija kaze, kako teče iz stroja za izdelovanje nyonskih tkiv hkrati na sto in sto nitki. Kaze je debela le nekoliko tisočink milimetra. Te izredno tanke nitke spletoje nato v vlakno, ki je primerno za uporabo v tekstilni industriji. Seveda teče ta proizvodnja za neznansko dolgo. V minuti izdela stroj 1000 metrov nyonske nitke ali 60 kilometrov na uro. V letu dni izdela en sam stroj več nyonske nitki kot bi vsem času 50.000 ovac dalo volnenih nit.

SAMO SEKUNDE

Skok iz višine 30.000 m

Sodobna letala lahko poletijo v silne višine — 10, 20, 30 kilometrov nad zemljo. Da bi ugotovili, ali morejo piloti v primeru potrebe izskočiti tudi na takih višinah, kosta dva prostovoljca, strokovnjaka ameriškega vojnega letalstva, kapetan Edward Speri in poročnik Henri Nilsen, letošnjo pomlad »zapljula« v višavo do skoraj 30.000 metrov. Dvignila se bosta z balonom, ki bo imel hermetično zaprto gondolo. S te višine bo kapetan Speri skočil v globino (seveda obločen v posebno obleko in z dihalnim aparatom). Ker je v taki višini zrak zelo redek, so izračunali, da bo sprva padal z naglico 670 kilometrov na uro. Ko bo prišel v nižje, gostejše sloje ozračja, se bo brzina zmanjšala in 4.500 metrov nad zemljo bo šele odprl padalo.

Vse je spominjalo na vojno. Puščoba, Tišina, tista čudna, znana tišina, po kateri se bo nekaj zgodilo, nekaj strašnega.

Bilo je pa sončno jutro, septembsko poletje, in kmetje so se veselili: koruza zori. Zaznali so »Moskitos«. Ze dolgo poznamo njihov let, tisti krog, ki ga napravijo, tisto iskanje, ko vsak od nas, spodaj v rovu ali pod redko krošnjo kakega jalovega drevesa, skuša, da bi se skrli. Mi proti njim nisimo mogli ukreniti ničesar, to smo prepustili protiletalcem.

Zginitli so. Samo za trenutek, potem smo jih spet zagledali, niže, usmerjene proti cilju. Spodaj, na terenu, ki je lahko največ pripomožek zamaskiranju, je bilo nekaj tankov in vrstan, na rahlem pobočju, precej kamljono in skladišče goriva. »Moskitos« so si izbrali za cilj kamione in bencinske sode. Preprost račun: nekaj bodo uničili z bombami, ostalo bo opravil požar. Bile so to samo sekunde, nekaj teh sekund, tukaj nad terenom, toda zaradi teh sekund je major Kulenović dolgo sedel nad pesmetkom, ki so ga prinesli izvidniki. In premisljal. Poznal je svoje pilote, izbral je najboljšega in jim pred poletom sporočil borbeno nalogo. Pojasnil jim je načrt napada in zato v teh nekaj sekundah piloti takaj samo na znamenje.

»Moskitos«, natikli smo jih štrinjati, lete v skupinah. Piloti, čeprav imajo za seboj še toliko ur, čeprav so opravili že toliko nalog, čutilo vso resnost trenutka... Kajti danes ne nosijo brne cementa z obliko bombe, danes nosijo tiste prave, danes je »voina«...

»Zdaj!« To je spregovoril nekdo v našem rovu, navdušil se je... Gotovo je isti trenutek to spregovoril tudi vodja eskadre in z njim vred je ostalih trinajst pilotov v istem hipu potegnili ročice.

Padale so poevne, dirjale proti zemlji kakor da tekmujejo. Iz splošavanja proti rušini sili, ki jo lahko sproži pol tone eksploziva, smo se v rovu sklonili, pazda da bi glave ne preslele gorinega roba skromnega prstnega probrana.

Zemlja je zamotila vzdrhtela. Rafal eksplozij se je zili v znanj zvok, ki nas je spomnil zadnje vojne.

Nismo potrebovali daljnogleda, da bi videli, koliko škod je prizadelo... Kajti tam ni bilo ničesar več, prav ničesar! Samo velik kvadrat od eksploziva preorane zemlje in okrog nekaj želečkov zažganega gromova... Za nas to niso bili grmi, ne preslele gorinega roba skromnega prstnega probrana. Medtem ko je ta leta letal počasaj zginjala v modrin neba,

spremenjalo se v daljne, drobne črne pike, sem poslušal z užitkom, kako na koncu rova kapetan po radiju prenaša generalovo pohvalo. To je bil moj prvi obisk letališču in pilotom.

Reaktivna letala — uspešen pomočnik napadajoče pešadije

Vaja je še trajala, bila je »vojni«, in vse se je izselilo iz zgradb letališča in se utaborilo pod šotiri.

Bil sem tudi v šotiru najmlajših pilotov. Pripovedovali so mi o koloni, katero so odkrili in

uspešno napadli. O uspehu Jamčevih posnetki kinofotomitrirale, ker so opravili fiktivni napad.

Srečal sem pilota, ki mi je na radovedno častnikarsko vprašanje odgovoril: »Mene so sestrelili!« Bilo je to v drugem popoldan-

ju. Lep je uspel. Pridobljena so nova izkušnje. Ponoči, v ranem jutru in podnevi so odmevale eksplozije. Lesene makete na »nekem letališču« so se spremenile v trske ali v ogile. Bele apnene šote, ki se na drugem poligonu predstavljale tanke, kamione, skladišča, protiletalsko artilerijo, so po napadu komaj še ponekod nastile sled.

F. J. (iz »Narodne Armije«)

Ravnateljica televizijskega programa in pevka Shirley Harmer, je s svojo skupino »Showtime« bila proglašena za najboljšo kanadsko televizijsko grupo v letu 1956

Vnema, s katero je odbornik, javni delavec in tovariš Aksentije Filozopulo obiskova. razne sestanke, zborovanja, seje in druge vrste množičnega dela, je bilo naravnost čudovita.

Filozopulo je najmanj desetkrat na dan tekkel s sestankom in sestankem, urno kot strelec, ki pod sovražnim ognjem zbeži na drugo stran.

»Letim, letim,« je mrmral, skakajoč v avtobus in pomahal znancu »nasvidenje«.

»Letim! Delo! Sestanke. Super!«

E, ko bi imeli več takih, si je mislil, znanec. Tako čilih, pogumnih ljudi, s tako mlado dušo!

In res, Filozopulo je imel mlado dušo, navzlic precej objektivnemu trbuščku. Bilo je kratko malo nerazumljivo, kako se sploh utegne udeležiti vseh sestankov in seje.

Ilij in Petrov:

Aksentije Filozopulo

Preruil se je v dvorano za zborovanja in do mlze.

»Pozdravljam vas!« je hlasično in pograbil z mize sendvič z rdečim kaviarom. »Odlično! Docela soglašam! Pridružujem se predloži tovariša Semenoviča.« Zvečil je hrano, izbulji oči in sunkovito migal z brki.

»Kaj?« je kriknil in odprl žrelo, iz katerega so se vsule drobne kogače. »Kaj? Moje mnenje? Docela soglašam!«

Ko se je najedel, do nezvesti in izpil osm kozarcev čaja, je gladko zadrževal. Dolga praksa ga je naučila, da je spakirano, da se je njegovo smrčanje in puhanje zdelo udeležencem kot besede: »Tako je! Hr-hr... Soglašam! Hr-hr... Pra-avilno! Hr-hr...«

Nenadoma zburjen od glasnih, pripravljajočih se glasov, je Aksentije odprl svoje sijoče, črne oči, jadrno potegnil iz te ovnikarke uro in preplašeno rekel: »Leteti moram! Leteti! Obupnih imam komisijo za ugotovitve ostankov. Vi pa končajte brez mene. Pozdravljeni!«

Zakonski »obroček« ima staro zgodovino

Poročni prstan je star vsaj dva tisoč let. Vpeljali so ga Rimljani. Navadni, torej neporočni prstan je pa veliko starejši, o čemer pričajo posebno izkopane iz starogermanskih naselij.

Poročni prstani so se pojavili v Rimu okrog leta 400 pred našim štetjem. Plebejci (preprosto ljudstvo) so nosili železne, »višji« ljudje pa zlate. Se-le leta 200 po našem štetju se je pa ta navada posplošila in zajela vse poročene ljudi. Oblika prstana je bila za razne stanove različna, šele cesar

skem naletu, ko so letala mitraljirala, njemu se je pripetilo, da je zavil iz določene smeri in se približal zemlji bliže, kot je bilo dovoljeno. Ni napadel, temveč se pripravil, da ponovi. To mu je preprečil glas preko radijske postaje.

Hadrijan (117 - 138) je te različke odpravil. Poslej so zlate prstane lahko nosili tudi sužnji. Zatem je poročni prstan zginit, iz navade in se vnovič pojavil šele v V. stoletju.

Tovarna na morju

V Sovjetski zvezi gradijo posebno ladjo za kitolov. To bo tovazaprava prava plavajoča tovarna, kajti v treh, štirih mesecih, kolikor traja lov na kit, bo lahko predelala 200.000 ton kitov. Ladja bo doga 218 m, široka 26 m. Na nji bo tudi knjižnica, kino, gledališče in tiskarna, ki bo izdajala dnevnik. Posadka bo imela 500 mož.

Opozarjamo vas na novo slikanico Hribčev Gregec ki bo v kratkem začela izhajati v našem tedniku!

Zraven nje so, bogve zakaj, težaji sploščena matica, izkrivljen žebelj, na pol preperel klopek sukanka in svetlozeleno steklo za svetilke, polno mehurčkov. Ampak Filozopulo se za te reči ni zmenil.

»Soglašam! je rekel naš Aksentije in vzel iz žepa nožček. Vtem, ko je referent govoril, je Filozopulo že pospravil klobaso.

»Le pomislite, tovariši,« je vzkliknil govornik. »Tudi na liniji klobas ni vedno vse v redu. Ni vse v redu, tovariši, ni! Vzemimo, na primer, tole povsem gnilo klobaso. Klobaso, tovariši... Tule nekje je bila klobasa...«

Vsi so pogledali na rob mize, toda tu je namesto klobase ležal le zanikrni repek vrvice.

Se predno so mogli ugotoviti, kam je klobasa zginjala, se je zdel Filozopulo zvijati in hropiti.

Ampak tokrat njegovo hropenje ni bilo podobno besedam: »Soglašam, tako je, ampak preji: »Na pomoč! Zdravniki!«

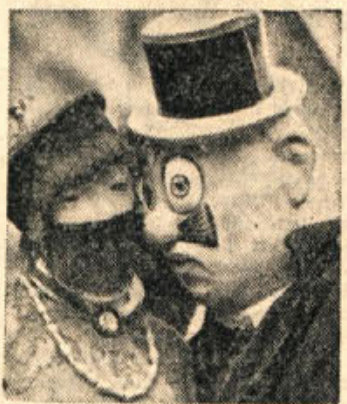
Toda Filozopula niso mogli rešiti. Umrl je še taisti dan v groznih bolečinah.

Ilij in Petrov sta znana sovjetska humorista. Skupaj sta pisala fališve romane, novele in črtice.

»Kurent naš je res bedak«...

Zivahne priprave na pustovanje v Kostanjevici na Krki

Zadnje dni v Kostanjevici zelo pogosto naletiš na pogovor o Selmi. Lansko leto izvoljeni odbor je pripravil bodice, s katerimi bo okral napačne Kostanjevčanov, kajti Selmi zlepa ne uideš. Letos bo kurentovanje kasneje. Vreme bo tiste dni čisto gotovo lepo, saj bo že blizu pomladi. Kurentovanje ima pri nas že dolgo tradicijo. Naklonjeni so mu bili vsi poklici, saj je med znanimi začelniki tega veselja tudi že zdavnaj umrl učitelj Grajnlund. V Kostanjevici je sicer precej pričrkanja, toda tiste dni se na vse zamere pobabi. Ljudje se združijo v velike reke, ki se pretaka po ulicah, in kar se da glasno pevajo: »...Kurent naš je res

bedak, mi smo pa usi glih tak... Menda je to edini dan vesplošnega ljudskega veselja, kdo bi ga potem zameril,

V dneh od 3. do 6. marca bo v Kostanjevici živahno in veselo — tradicionalni kostanjeviški karneval z naslednjim sporedom bo razvel mlado ta staro:

- 3. marca: razglašanje z mestnim bobnom
- 4. marca: slavnostna bakinda in Selma; večer Kurentovo zborovanje v Domu kulture s bogatim sporedom.
- 5. marca: karneval šolske mladine;
- 6. marca: Kurentov testament in pogreb.

To je seveda le nekaj točk sporeda, hi kateremu vabijo Kostanjevčani. Udeležite se njihovega ljudskega veselja!

Slavko Sitar - zmagovalec

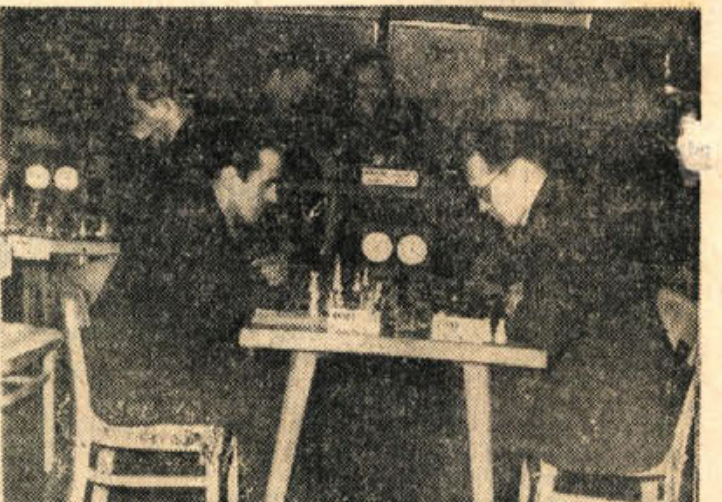
osmega šahovskega prvenstva Novega mesta

Nič manj kot poldruhi mesec je tekel šahovski turnir za VII. prvenstvo Novega mesta. Na turnirju je sodelovalo 18 šahistov, kar je najvišja povojna številka za tovrstni finalni turnir v Novem mestu. Značilnost VII. prvenstva je v tem, da so se tu posebno dobro odrezali nekateri bivši tretje kategorijski, kot Bojanič, ing. Košir in Bartoli, ki so zmešali različne nekatere favorite in so zasluženo napredovali iz tretje v drugo kategorijo.

Slavko Sitar (desno), novi prvak Novega mesta, v borbeni partiji s Ferdom Avsecem

Slavko Sitar (desno), novi prvak Novega mesta, v borbeni partiji s Ferdom Avsecem

Slavko Sitar (desno), novi prvak Novega mesta, v borbeni partiji s Ferdom Avsecem

Slavko Sitar (desno), novi prvak Novega mesta, v borbeni partiji s Ferdom Avsecem

Zmagovalec letošnjega prvenstva — Slavko Sitar je napravil redek podvig. Osvojil je prvo mesto ne da bi le enkrat remiziral ali celo izgubil. Tak uspeh je red-

kos. Bil je za razred boljši od ostalih udeležencev.

Drugo mesto na letošnjem prvenstvu je nepričakovano, a zaslužno osvojil Dušan Bojanič, ki je v finalu zaigral res dobro in je z visokim procentom doseženih točk — 82,36% zasluženo osvojil II. kategorijo.

Lanski prvak Slavko Dokl se mora letos zadovoljiti s tretjim mestom.

Ce bi upoštevali samo medsebojne partije prve desetorice prvenstva, bi dobili naslednji vrstni red: Sitar 9, Bojanič 8 in pol, Dokl 8 in pol, Bartoli 5, ing. Košir 4 in pol, Avsec 4, Fink 3 in pol, Jenko 3, Donovšek 2 in pol in Saranovič 1 in pol. Uradni vrstni red je pa naslednji:

Slavko Sitar 17 točk (89%), 2. Dušan Bojanič 14 točk (82,36%), 3. Slavko Dokl 13 in pol (79,41%), 4. ing. Zivko Košir 12 in pol

Sila all Ing. Volk?

V sredo, 20. t. m., se je v Kostanjevici pričelo letošnje IV. individualno prvenstvo Dolenjske, na katerem sodelujejo predstavniki Kočevja, Crnomolja, Stične in Novega mesta. Ker so študijsko ali službeno zadržani nekateri najboljši šahisti Novega mesta kot Škeril, Sitar, Zabukovec, Bojanič in drugi, bo letos turnir precej oslabiljen. Glavna borba za naslov prvaka se bo prav gotovo spet razvila med lanskim prvakom Siro in domačinom ing. Volkom. Le prvenstvo Dolenjske, da bi se v borbo za najvišje mesto vmešal še kdo drugi, ker Sira in ing. Volk kvaliteto precej izstopata, poleg tega pa imata največ turnirskih izkušenj. Za ostala visoka mesta je verjetno boril še Kobler in Mohar (Kočevje), presenetli pa lahko tudi Kavšek iz Orvem delu turnirja bomo poročali prihodnje. F. M.

Spominski šahovski turnir v Črnomlju

Kot preteklo leto so tudi letos Črnomljančani praznovali obinski praznik z obširnim programom. Črnomljski šahisti so v preteklem tednu organizirali zato velik brzoturnir 16 posameznikov.

Prisenečenje tokratnega tekmovanja v predstavitelja zmagala Antona Kranjca, ki je v finalu pustil za seboj prvotekomničarja Koblerja, ki se je moral zadovoljiti z drugim mestom.

Tehnični rezultati tekmovanja so bili naslednji: Predtekmovanje Suja, Petrušič, Rožman po 2 in Miladinovič 1.

II. SKUPINA: Kastelec 6,5 točk, Volk 5, Popović 5,5, Klobučerovič, Pezdirc po 3, Levstik 2,5, Grujič 2.

FINALE: 1. Kranjc 6 točk, 2. Kobler 5, 3. Boris Bolkovec 4,5, 4. Vanovič 4, 5. Kastelec 3,5, 6-7. Popović, Novak po 2 in Badžuk 1.

Pionirji, katerim posveča šahovsko društvo posebno pozornost, so imeli brzoturnir v posebni skupini. Zmagal je nadarjeni Niko Boljkovec 6,3 točke, 2-3. Stojnič in Svajcar 5,5, 4. Zureglj 4, 5. Zunič 3,5, 6. Klepac 3, 7. Kovčič 1 in 8. Muc brez točke. P. J.

ZANIMIVOSTI

ZALOGE URANSKE RUDE V KANADI

Kanada je znana po bogatih ležiščih rude, med katerimi je tudi uranova ruda. Medtem ko ima Amerika okoli 60 milij. ton uranove rude, cenijo kanadske zaloge na 225 milijonov ton, kar pomeni 237.000 ton čistega urana. Prilobivanje urana v Kanadi stalno narašča. Lani so ga pridobili 3.300 ton, že prihodnja leta predvidevajo povečanje na 14 do 15.000 ton. Večji del urana izvozi Kanada v Ameriko.

»SAMO« 145 MILIJONARJEV V ZDA

Po poročilih iz Washingtona je bilo ob koncu leta 1953 — za pozneje nimajo podatkov — v ZDA le 145 oseb, katerih letni dohodek je znašal en milijon ali več dolarjev.

PSI ZA DOTO

V Mandžuriji imajo psi posebno priznanje. Nestvotno doto ocenjujejo po tem, koliko številno psov je dobila za doto. V Mandžuriji je namreč pastje meso posastica.

»ZDRAVILO« ZA BUKOV LES

Ce bukov les dolgo leži v gozdu ali v skladišču se pokvarja in ga ni več mogoče impregnirati ne upogibati. Sedaj je nemška tovarna Farbenfabriken Bayer začela izdelovati novo sredstvo, »Basilium VS«, ki prepreči, da bi les razpokal ali se pokvaril.

OKROGLE

»ČUDNO VPRAŠANJE«
»No kje ste bili v trenutku, ko vas je avto povozil?« vpraša sodnik.
»Kako čudno vprašate! Pod avtom vendar.«

»SOLSKE TEŽAVE«
»Boste šli kaj na sprehod popoldne, soseda. Tako lep dan je.«
»Oh, rada, pa ne morem. Fant mora popraviti slabo očno in moram vsako popoldne delati zanj pisemne naloge, mož pa računsko.«
»Kaj pa fant?«
»O, ta mulec — v Ravovem logu se igra kavboja!«

»RAZLIKA«
»Ti, kakšna je razlika med snegom in študentom?«
»Ne vem...«
»Poslušaj: sneg pada pozimi, študent pa poleti in pozimi.«

»SLABA PLAT NAPREDOVANJA«
»Eh, napredovanje (ma pa tudi svojo slabo plat,« se po-toži Korenček ženi, ko je po-

dojem času in čakanju ostal delj. Včasno moram biti o pravem času v pisarni, da vidim, če je kdo zamudil.«

JUNAK
V nekem kraju je bil učitelj, dobrodušen in neodločen možak. V šoli sploh ni mogel vzdržati reda, učenci se ga niso bali, včasih se je moral celo braniti pred njimi. Pa ga vpraša nekdo v družbi: »No, se vas učenci kaj bojijo?«
»Eh, prav nič,« je potožil učitelj, nato pa se takoj udaril po prsih in dodal: »Ampak jaz se jih tudi ne bojim.«

MAMICI JE BOLJE
»No, Peterček,« vpraša učitelj, »kako je mamici, se leži?«
»Veste, tovariš, zdaj si je že bolje. Včeraj me je že kar doborov natepla, le očka se ne upa, je še preslaba.«

VZGOJITELJ
»Ja fanteč, kaj pa delaš sam v kavarni?«
»Pustil me je očka. Sel je gledat neki film, ki je za otroke prepovedan.«